

Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

Wolontariat w obszarze pomocy społecznej w województwie świętokrzyskim

OBSERWATORIUM INTEGRACJI SPOŁECZNEJ
WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Raport z badania socjologicznego wykonanego przez
Biuro Badań Społecznych OBSERWATOR oraz
Obserwatorium Integracji Społecznej
Województwa Świętokrzyskiego

Kielce, grudzień 2011 r.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Centrum
Rozwoju
Zasobów
Ludzkich

OBSERWATORIUM INTEGRACJI SPOŁECZNEJ
WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Obserwatorium Integracji Społecznej powstało w ramach projektu „Koordynacja na rzecz aktywnej integracji”
współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego

Badanie wykonane w ramach realizacji przez województwo świętokrzyskie zadania pn. „Wsparcie regionalnych ośrodków polityki społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej”, w ramach projektu „Koordynacja na rzecz aktywnej integracji” współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Działania 1.2 Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej Priorytet I Zatrudnienie i integracja społeczna Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

Spis treści

1.	Wstęp	3
2.	Opis badań	4
2.1.	Cele badawcze projektu	4
2.1.1.	Cel główny	4
2.1.2.	Cele szczegółowe	4
2.2.	Metodologia badania	4
2.3.	Próba	5
2.1.3.	Badanie instytucji oraz organizacji pozarządowych – opis próby	5
2.1.4.	Badanie mieszkańców – opis próby	12
2.3.3.	Badanie wolontariuszy – opis próby	17
3.	Streszczenie badań – główne wnioski	18
4.	Wyniki badań – instytucje i organizacje pozarządowe	22
4.1.	Zatrudnienie w badanych instytucjach	22
4.2.	Adresaci pomocy udzielanej przez badane podmioty	24
4.3.	Wolontariat w badanych instytucjach	26
4.4.	Charakterystyka wolontariuszy	32
4.5.	Bariery formalne utrudniające prowadzenie działalności	33
4.6.	Współpraca badanych podmiotów z sektorem publicznym	34
4.7.	Źródła finansowania organizacji	35
4.8.	Praca metodą projektu	36
4.9.	Współpraca z innymi podmiotami	37
5.	Wyniki badań – mieszkańcy województwa świętokrzyskiego	39
5.1.	Znajomość i rozumienie pojęcia wolontariat	39
5.2.	Uczestnictwo w wolontariacie i organizacjach pozarządowych	41
5.3.	Szczegółowe opinie na temat wolontariatu	47
5.4.	Udzielanie pomocy potrzebującym w różnych formach	52
6.	Wyniki badań jakościowych – wywiady z wolontariuszami	54
6.1.	Charakterystyka pracy wolontariusza	54
6.2.	Przyczyny wyboru określonej instytucji / organizacji	55
6.3.	Czas poświęcany na pracę w charakterze wolontariusza	55
6.4.	Określenie motywacji kierujących ludźmi do wolontariatu	56
6.5.	Ograniczenia, bariery, przeszkody	58
6.6.	Postawa adresatów pomocy	59
6.7.	Jak zachęcić innych do bycia wolontariuszem	60
6.8.	Subiektywna charakterystyka wolontariuszy	61
7.	Rekomendacje	62

1. Wstęp

Rok 2011 ogłoszony został Europejskim Rokiem Wolontariatu, wiele instytucji i organizacji w całej Europie postanowiło podjąć działania związane z tą tematyką. Również w Regionalnym Ośrodku Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego podjęto decyzję o realizacji przedsięwzięć związanych z wolontariatem. Jednym z nich było przeprowadzenie badania ankietowego dotyczącego wolontariatu w obszarze pomocy społecznej.

Współczesna polityka społeczna wymaga, aby realizacja zadań na niej spoczywających była organizowana przy współpracy wielu podmiotów i instytucji. Pomoc społeczną organizować powinny organy administracji rządowej i samorządowej przy współpracy w tym zakresie z organizacjami pozarządowymi, Kościołami, organizacjami wyznaniowymi, stowarzyszeniami, pracodawcami, osobami prawnymi i fizycznymi.

Lata 90-te XX wieku to wzrost aktywności społecznej Polaków co przełożyło się na szybki przyrost liczby organizacji pozarządowych działających również w obszarze polityki społecznej. Organizacje pozarządowe są z natury rzeczy najlepszą „instytucją” do prowadzenia i popularyzacji działań z obszaru wolontariatu.

Wolontariat sam w sobie jest bardzo zróżnicowany, wolontariatem możemy nazwać jednorazową pomoc np. sąsiedzką, jak również prowadzenie zinstytucjonalizowanych działań humanitarnych realizowanych w sposób systemowy i ciągły.

Powyższe aspekty oraz dynamika zmian w obszarze polityki społecznej stały się doskonałym pretekstem do zbadania wolontariatu w obszarze pomocy społecznej przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej. Badaniem objęło jednostki organizacyjne pomocy społecznej z województwa świętokrzyskiego, osoby zaangażowane w działalność wolontaryjną oraz mieszkańców województwa świętokrzyskiego.

Jesteśmy przekonani, że zaprezentowane wyniki posłużą m.in. do wyznaczania kierunków działania w polityce społecznej regionu oraz wypracowania rekomendacji służących rozwojowi wolontariatu w pomocy społecznej.

2. Opis badań

2.1. Cele badawcze projektu

2.1.1. Cel główny

Głównym celem badania było uzyskanie informacji na temat aktualnego stanu, możliwości rozwoju oraz występujących barier wolontariatu w pomocy społecznej w województwie świętokrzyskim, a także wiedzy na temat wolontariatu oraz opinii i postaw mieszkańców województwa świętokrzyskiego wobec wolontariatu w pomocy społecznej.

2.1.2. Cele szczegółowe

- ✓ Ustalenie w jakich działaniach jednostek organizacyjnych pomocy i integracji społecznej województwa świętokrzyskiego zaangażowani są wolontariusze.
- ✓ Określenie czy oraz ewentualnie na jakie przeszkody napotykają jednostki organizacyjne pomocy społecznej w województwie świętokrzyskim w zatrudnianiu oraz współpracy z wolontariuszami.
- ✓ Charakterystyka osób będących wolontariuszami w obszarze pomocy i integracji społecznej w województwie świętokrzyskim.
- ✓ Określenie motywacji, którymi kierują się osoby zaangażowane w działalność wolontaryjną.

2.2. Metodologia badania

Badania zostały wykonane w trzech etapach:

1. Badanie ilościowe instytucji oraz organizacji pozarządowych realizowane telefonicznie (metoda CATI – Computer Assisted Telephone Interviews). Wywiady wykonano pomiędzy 2 a 8 grudnia 2011 roku.

Badania instytucji oraz organizacji pozarządowych zrealizowano na podstawie kwestionariusza, zawierającego 25 pytań, w tym 4 otwarte. Respondentami były w każdym przypadku osoby znające dobrze specyfikę instytucji/organizacji, posiadające szczegółową wiedzę na temat ich funkcjonowania oraz współpracy z wolontariuszami.

Prawie w każdym przypadku ankieterzy spotkali się z życzliwością rozmówców, praktycznie nie zanotowano odmów. Średni czas wywiadu wyniósł 15 i pół minuty.

2. Badanie ilościowe mieszkańców województwa świętokrzyskiego realizowane telefonicznie (CATI – Computer Assisted Telephone Interviews). Wywiady wykonano pomiędzy 1 a 10 grudnia 2011 roku.

Badanie ilościowe mieszkańców województwa świętokrzyskiego przeprowadzono metodą wywiadów telefonicznych za pomocą kwestionariusza, zawierającego 34

pytania, w tym 8 metryczkowych. Średni czas wywiadu wyniósł 8 minut i 6 sekund. Badania CATI prowadzono przy wykorzystaniu oprogramowania CATI SUPPORT. Błąd oszacowania wyników wynosi +/- 3% przy przedziale ufności 95%.

3. Badanie jakościowe (wywiady pogłębione) realizowane z wolontariuszami. Wywiady wykonano pomiędzy 9 a 14 grudnia 2011 roku.

Wywiady pogłębione zrealizowano z osobami zaangażowanymi w wolontariat. Rozmowy prowadzone były przez doświadczonego ankietera w oparciu o scenariusz zawierający głównie pytania problemowe, wymagające pogłębienia. Wywiady rejestrowano na dyktafonie, aby dokonać późniejszej analizy na podstawie dokładnego odsłuchu wywiadów oraz transkrypcji.

2.3. Próba

2.1.3. Badanie instytucji oraz organizacji pozarządowych – opis próby

Próba do badania została dobrana w sposób losowo-warstwowy i odzwierciedlała proporcjonalnie JOPS na obszarach wiejskich, w gminach miejsko-wiejskich oraz miejskich. Ogółem zrealizowano **148 wywiadów**.

Operat losowania stanowiła baza Wydziału Polityki Społecznej Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego, która obejmuje dane teleadresowe ośrodków pomocy społecznej, powiatowych centrów pomocy rodzinie, domów pomocy społecznej oraz wykaz organizacji pozarządowych działających na terenie województwa świętokrzyskiego.

<i>Typ placówki</i>	<i>Liczba zrealizowanych wywiadów</i>	<i>%</i>
GOPS	58	39,2%
organizacja pozarządowa	32	21,6%
DPS - Dom Pomocy Społecznej	22	14,9%
MGOPS	19	12,8%
PCPR - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	14	9,5%
MOPS	3	2,0%
Ogółem	148	100,0%

Typ placówki	Rodzaj gminy					
	wiejska		miejska		miejsko-wiejska	
	N	%	N	%	N	%
GOPS	58	81,7%	-	-	-	-
DPS - Dom Pomocy Społecznej	13	18,3%	7	70,0%	2	9,5%
MGOPS	-	-	-	-	19	90,5%
MOPS	-	-	3	30,0%	-	-
Ogółem	71	100,0%	10	100,0%	21	100,0%

Poniżej prezentujemy zestawienie obejmujące badane instytucje i organizacje wraz z określeniem obszaru działania. W przypadku GOPS, MGOPS, MOPS respondenci definiując obszar działania zaznaczali, że działają zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, ale w każdym przypadku obszernie dookreślali, czym się zajmują – ich odpowiedzi zostały zacytowane w tabeli.

Domy pomocy społecznej			
<i>l.p.</i>	<i>Adres:</i>	<i>Obszar działania:</i>	<i>Kategoria (miasto / wieś):</i>
1.	Starachowice, ul. Bema 26	zapewnieniem opieki mieszkańcom, szeroko rozumianych potrzeb socjalnych	DPS miasto
2.	Osiedle Słoneczne 49, Ostrowiec Św.	zapewnienie całodobowej opieki, usługi medyczno-opiekuńcze nad osobami psychicznie chorymi	DPS miasto
3.	Brody Łżeckie, ul. Wójtowska 62	Zapewnienie opieki socjalnej i materialnej	DPS wieś
4.	Łagiewniki, Chmielnik 15	świadczenie usług w zakresie ustawowym dla mieszkańców, szczegóły reguluje ustawa	DPS wieś
5.	Dom Seniora im. Sue Ryder Pierzchnica 26-015, ul. Szkolna 36	pomoc osobom starszym	DPS wieś
6.	Pińczów, ul. Wesoła 5	pomoc społeczna z zakwaterowaniem	DPS miasto/wieś
7.	Świniary 25, Solec-Zdrój	pomoc osobom przewlekle chorym psychicznie pomoc osobom bezdomnym	DPS wieś
8.	Zgórsko, ul. Szewska 28, Sitkówka Nowiny z filią w Rudzie Strawczyńskiej	Pomoc osobom niepełnosprawnym - mężczyznom i chłopcom	DPS wieś
9.	Kielce, ul. Jagiellońska 76	Pomoc mieszkańcom zameldowanym	DPS miasto
10.	Ostrowiec Św., ul. Grabowiecka 7	opieka nad przewlekle chorymi somatycznie	DPS miasto
11.	Ruda Pilczycka 57, Słupia Konecka	opieka nad osobami niepełnosprawnymi intelektualnie	DPS wieś
12.	Zborów 112, Solec Zdrój	opieką nad osobami niepełnosprawnymi	DPS wieś
13.	Kałków Godów 88	opieka i pielęgnacja osób starszych, chorych i niepełnosprawnych	DPS wieś
14.	Kielce ul. Złota 7,	opieka stacjonarna nad osobami słabowidzącymi i niewidomymi	DPS miasto
15.	Słupia Pacanowska 91	opieka nad osobami przewlekle chorymi psychicznie	DPS wieś

Domy pomocy społecznej			
16.	Gnojno 118	opieka i pielęgnacja osób niepełnosprawnych, wszelkiego rodzaju pomoc, załatwianie spraw	DPS wieś
17.	Kurozwęki, ul. Kościelna 4,	kompleksowa opieka całodobowa nad starszymi osobami	DPS wieś
18.	Włoszczowa, ul. Koniecpolska 20	dla osób przewlekle chorych psychicznie, opieka całodobowa	DPS miasto/wieś
19.	Piekoszów ul. Czarnowska 2a	cele statutowe, usługi zdrowotne, medyczne, opieka nad niepełnosprawnymi, szkolenie wolontariuszy, integracja środowisk	DPS wieś
20.	Skarżysko-Kamienna, ul. Sporna 6,	całodobowa opieka nad umysłowo chorymi	DPS miasto
21.	Kielce, Sobieskiego 30	całodobowa opieka nad osobami niepełnosprawnymi	DPS miasto
22.	Sobów 117, Ożarów	całodobowa opieka niepełnosprawnych, terapia zajęciowa, terapeutyczne warsztaty	DPS wieś

GOPS		
	Adres:	Obszar działania:
1.	GOPS UG fax -41 302-30-09	zaspokajanie zbiorowych potrzeb ludności na terenie gminy
2.	GOPS ul. Ogrodowa 1 29-145 Secemin	pomoc dla ludzi w trudnej sytuacji zdrowotnej, życiowej, mieszkaniowej
3.	GOPS UG Baćkowice 84 27-552 Baćkowice fax -15 868-62-04 w. 31	wypłaty zasiłków, realizowanie projektów, usługi opiekuńcze, fundusz alimentacyjny, dożywianie dzieci.
4.	GOPS UG Opatowiec Rynek 3 28-520 Opatowiec	wypłata zasiłków stałych, okresowych i celowych, specjalnych, alimenty, dodatki mieszkaniowe
5.	GOPS Pl. XX-Lecia 1 26-225 Gowarczów fax -48 627-40-21	wszelkiego rodzaju pomoc finansowa, załatwianie spraw urzędowych, prywatnych, świadczenia - zasiłki celowe etc., wsparcie psychiczne
6.	GOPS ul. Radziwiłłowska 2 28-133 Pacanów	realizacja ustawowych wymagań gmin w zakresie społecznym
7.	GOPS ul. Partyzantów 3 26-004 Bieliny fax -41 302-61-07	udzielanie pomocy osobom potrzebującym
8.	GOPS ul. Częstochowska 85a 26-065 Piekoszów	udzielanie pomocy
9.	GOPS UG Miedziana Góra 26-085 Miedziana Góra	udzielanie pracy socjalnej, pomoc finansowa, umieszczanie osób w domach pomocy społecznej
10.	GOPS ul. Partyzantów 3 26-004 Bieliny fax -41 302-61-07	udzielanie pomocy osobom tego potrzebującym, diagnozowanie środowisk z trudną syt. materialną i pomoc
11.	GOPS UG Bałtów 27-423 Bałtów	udzielanie pomocy finansowej, praca socjalna, wspieranie w trudnych sytuacjach, załatwianie mieszkań
12.	GOPS UG Michałów 28-411 Michałów	udzielanie pomocy, wsparcie finansowe, pomoc rzeczowa
13.	GOPS UG Wodzisław ul. Krakowska 6 28-330 Wodzisław	udzielanie pomocy, praca socjalna, doradztwo
14.	GOPS UG Łonów 27-670 Łonów fax -15 866-91-25	udzielania pomocy, odwiedzanie rodzin znajdujących się w ciężkich sytuacjach
15.	GOPS ul. Spółdzielcza 8 27-620 Dwikozy	świadczenie usług dla osób potrzebujących, pomoc finansowa, rzeczowa, usługi opiekuńcze
16.	GOPS UG Raków Ogrodowa 1 26-035 Raków	szeroko pojęta pomoc potrzebującym
17.	GOPS ul. Włoszczowska 3 26-070 Łopuszno fax -41 391-40-54	rozwiązywanie problemów rodzinnych, finansowych
18.	GOPS ul. Cmentarna 7 28-313 Imielno fax -41 385-12-10	rozwiązywanie problemów alkoholowych stypendia dla dzieci fundusz alimentacyjny, dodatki mieszkaniowe, pomoc rzeczowa potrzebującym, pomoc finansowa przeprowadzanie wywiadów środowiskowych, świadczenia rodzinne, wydawanie opinii i decyzji dot. wniosków składanych przez kombatantów

GOPS		
19.	GOPS UG Morawica 26-026 Morawica	realizacja zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej przyznawanie świadczeń rodzinnych realizacja wniosków z funduszy alimentacyjnych i przyznawanie na ten cel pieniędzy klientom ośrodka
20.	GOPS UG Rytwiany 73 28-210 Rytwiany	realizacja zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej
21.	GOPS UG Szydłów Rynek 31 28-225 Szydłów	realizacja ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie
22.	GOPS ul. Spółdzielcza 12 29-120 Kluczewsko fax -44 781-42-24	wspieranie osób w ciężkiej sytuacji
23.	GOPS ul. Rynek 62 26-025 Łągów fax -41 307-42-36	reagowanie w sytuacji przemocy w rodzinie i pomoc tym osobom pomoc w dożywianiu dzieci w szkołach, interwencja kryzysowa
24.	GOPS UG Obrazów 27-641 Obrazów	przyznawanie zasiłków, świadczeń rodzinnych praca socjalna
25.	GOPS UG Pawłów 27-225 Pawłów	przyznawanie zasiłków, świadczenia rodzinne, praca społeczna
26.	GOPS UG Słupia Jędrzejowska 257 28-350 Słupia (Jędrzejowska)	przyznawanie zasiłków, pomaganie ludziom
27.	GOPS UG Samborzec 27-650 Samborzec	przyjmowanie zgłoszeń o pomoc finansową, społeczną, realizacja projektu aktywizacji zawodowej.
28.	GOPS ul. Centralna 9 26-080 Mniów	praca socjalna, udzielanie pomocy osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej
29.	GOPS UG Oleśnica Nadstawie 1 28-220 Oleśnica	praca socjalna, przyznawanie zasiłków osobom uprawnionym
30.	GOPS UG Wilczyce 27-612 Wilczyce	pomoc społeczna, system świadczeń rodzinnych i fundusze alimentacyjne i postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych
31.	GOPS UG Brody ul. Staszica 3 27-230 Brody fax -41 271-13-69	pomoc społeczna
32.	GOPS UG Łączna 115 26-140 Łączna fax -41 254-83-31	pomoc rodzinom
33.	GOPS ul. Kościuszki 2 28-130 Stopnica	pomoc osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej
34.	GOPS ul. Krakowska 4 27-640 Klimontów fax -15 866-17-74	pomoc potrzebującym, pomoc finansowa, zasiłki i świadczenia różnego rodzaju, pielęgnacyjne, fundusze alimentacyjne, pomoc najuboższym, dla rodzin wielodzietnych
35.	GOPS UG Słupia Konecka 30A 26-234 Słupia	pomoc mieszkańcom gminy
36.	GOPS ul. Żeromskiego 16 26-067 Strawczyn	pomoc, realizacja ustawy o pomocy społecznej
37.	GOPS UG Ruda Maleniecka 97 26-242 Ruda Maleniecka	pomoc społeczna, świadczenia pomocy społecznej i wypłata świadczeń rodzinnych
38.	GOPS ul. Spacerowa 2 26-260 Fałków fax -44 787-35-35	pomoc społeczna zasiłki, praca socjalna
39.	GOPS UG Wiślica ul. Bat. Chłopskich 62 28-160 Wiślica	pomoc społeczna dla osób biednych
40.	GOPS UG Gnojno 28-114 Gnojno	pomoc sąsiedzka osobom chorym i uzależnionym, świadczenia rodzinne, fundusze alimentacyjne, zasiłki, organizacja szkoleń i kursów zawodowych dla bezrobotnych w ramach projektu unijnego Kapitał Ludzki
41.	GOPS UG Sadowie 86 27-580 Sadowie	pomoc potrzebującym
42.	GOPS UG Mirzec 27-220 Mirzec	pomoc potrzebującym, pisanie wniosków, pozyskiwanie funduszy na pomoc społeczną, aktywizowanie bezrobotnych
43.	GOPS UG, ul. 1 Maja 10 28-131 Solec-Zdrój	pomoc osobom biednym, praca socjalna, pomoc finansowa, żywnościowa
44.	GOPS ul. Macierzy Szkolnej 1 29-105 Krasocin fax -41 391-70-10	pomoc przy wychodzeniu z trudnej sytuacji życiowej, prawnej, psychologicznej, finansowej
45.	GOPS ul. Włoszczowska 22A 28-363 Oksa	pomoc biednym, wszystkim potrzebującym
46.	GOPS UG Smyków 91 26-212 Smyków	pomoc finansowa i rzeczowa potrzebującym
47.	GOPS ul. Kościuszki 68 26-120 Bliżyn fax -41 254-12-36	pomoc finansowa, praca socjalna

GOPS		
48.	GOPS ul. Rynek 3 27-570 Iwaniska fax -15 860-12-40	pomoc finansowa, dożywianie dzieci w szkole, praca socjalna, nie tylko finansowa, ale także pomoc skierowanej osobie związana z bezradnością tych osób
49.	GOPS ul. Jana Pawła II 33 26-230 Radoszyce	pomoc dla potrzebujących pomoc materialna i rzeczowa
50.	GOPS UG Waśniów 27-425 Waśniów	pomoc dla osób w trudnej sytuacji życiowej
51.	GOPS UG Bejsce 28-512 Bejsce fax -41 351-10-27	pomaganie osobom w trudnej sytuacji życiowej
52.	GOPS UG Złota 109 28-425 Złota	pomaganie osobom najuboższym, w sytuacji kryzysowej
53.	GOPS Radków 99 29-135 Radków	pomaganie osobom i rodzinom, które są w trudnej sytuacji, aktywizacja zawodowa, praca socjalna z rodzinami
54.	GOPS ul. Sandomierska 72 27-515 Tarłów	pomaganie ludziom w trudnej sytuacji życiowej zgodnie z ustawą o pomocy społecznej
55.	GOPS UG Sobków, Pl. Wolności 12 28-305 Sobków	obsługa świadczeń alimentacyjnych
56.	GOPS ul. Rynek 14 28-210 Bogoria fax -15 867-42-81	jednostka organizacyjna gminy, działająca jako ośrodek pomocy społecznej związanych ze statutem i ustawą o pomocy społecznej
57.	GOPS ul. Kościelna 2a 26-115 Skarżysko Kościelne	finansowe wspieranie potrzebujących, usługi, praca socjalna
58.	GOPS UG Lipnik 20 27-540 Lipnik fax -15 869-14-22	działania określone przez ustawę o pomocy społecznej
MOPS		
1.	MOPS ul. Sikorskiego 19 26-110 Skarżysko-Kamienna	wspieranie klientów ośrodka w rozwiązywaniu trudnej sytuacji życiowej
2.	MOPS ul. Słowackiego 17a 27-600 Sandomierz	pomoc społeczna, punkt interwencji kryzysowej, środowiskowy dom samopomocy dla osób z zaburzeniami psych.
3.	MOPS ul. Krywki 14 27-200 Starachowice	pomoc ludziom w trudnej sytuacji finansowej, pomoc chorym

Organizacje pozarządowe		
1.	Świątokrzyskie Stowarzyszenie Na Rzecz Aktywizacji Zawodowej i Pomocy Młodzieży, 25-514 Kielce, ul. Kozia 10b, tel. 41 34-438-41	zbiórki charytatywne
2.	Stowarzyszenie Samotnych Rencistów Emerytów i Inwalidów, Wąworków 34, 27-500 Opatów, tel. 15 868-42-53	zapewnienie warunków dla bezdomnych, prowadzenie schroniska dla nich
3.	Towarzystwo Dobroczynności, 25-007 Kielce, ul. Sienkiewicza 25, tel. 41 344-43-24	wypożyczanie sprzętu rehabilitacyjnego, ortopedycznego, pielęgnacyjnego, pomoc rzeczowa np. kupowanie materiałów szkolnych dla dzieci, opieka osób niepełnosprawnych
4.	Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta, Schronisko dla Kobiet, Lipowa 11, 27-500 Opatów,	udzielanie stacjonarnego schronienia bezdomnym kobietom
5.	Stowarzyszenie Przyjaciół DPS w Gnojnie, 28-114 Gnojno 118	terapie zajęciowe dla osób niepełnosprawnych
6.	Stowarzyszenie PROREW, Świetlica Środowiskowa BRACHU, 25-361 Kielce, ul. Szymanowskiego 3/58, tel. 41 31-31-585	świetlica dla zagrożonych, wykluczonych społecznie
7.	Stowarzyszenie NADZIEJA RODZINIE Kielce	szeroko pojęta profilaktyka, sieć klubów młodzieżowych o profilu profilaktycznym i socjoterapeutycznym, NZOZ, osoby uzależnione od środków psychoaktywnych, współpraca z osobami niepełnosprawnymi
8.	Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta, 29-100 Włoszczowa, ul. Partyzantów 3, tel. 41 394-25-30	stołówka dla najbiedniejszych, codziennie zupy regeneracyjne z wkładką, rozdawanie darów unijnych i odzieży
9.	Monar-Markot, Stąporków	schronisko

Organizacje pozarządowe		
10.	Stowarzyszenie Świętokrzyski Bank Żywności, 27-400 Ostrowiec, Aleja 3 Maja 73, tel. 41 265-11-22	rozdysponowanie dostaw unijnych poszukiwanie sponsorów zbiórki żywności
11.	Polski Związek Niewidomych Okręg Świętokrzyski, 25-353 Kielce, ul. Czerwonego Krzyża 3, tel. 41 344-88-38	rehabilitacja osób niewidomych i słabo widzących integracja, zajęcia z orientacji, alfabetu, info na temat instytucji udzielających pomocy
12.	Świętokrzyskie Stowarzyszenie Zapobiegania Patologiom "Kuźnia" Ostrowiec świętokrzyski	realizacja przeciwdziałania narkomanii, szkolenia dla nauczycieli z zakresu wiedzy o narkomanii, realizacja projektów z Ministerstwa Zdrowia i Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej
13.	Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Gminy Radków, 29-135 Radków 99, tel. 34 35-41-120	realizacja programu na rzecz kultury
14.	Fundacja Gospodarcza św. Brata Alberta, 25-725 Kielce, ul. Sienna 5. tel. 41 347-11-94	przyszlisko dla bezdomnych, budowa hospicjum, świetlica dla dzieci z ubogich rodzin
15.	Stowarzyszenie "Bractwo Matki Bożej Miłosierdzia" Skarżysko Kamienna	przygotowywanie ciepłych posiłków (głównie zupy) dla osób w trudnej sytuacji życiowej, zapewnienie noclegu bezdomnym mężczyznom
16.	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, Koło w Suchedniowie, 26-130 Suchedniów, ul. Sportowa 1	prowadzimy placówki wychowawcze dla dzieci w wieku 6-13 lat
17.	Związek Harcerstwa Polskiego, Komenda Hufca, 26-200 Końskie, ul. Robotnicza 2, tel. 41 372-29-75	prowadzenie świetlicy wsparcia dla dzieci z rodzin patologicznych
18.	Zespół charytatywny "Caritas" Parafii Św. Józefa 26-110 Skarżysko Kam., ul. Legionów 4	prowadzenie świetlicy dla dzieci i dożywianie
19.	Polski Komitet Pomocy Społecznej, Zarząd Miejski, 27-400 Ostrowiec Św., ul. Żabia 31,	prowadzenie noclegowni dla bezdomnych mężczyzn, prowadzenie świetlicy środowiskowej, wydawanie i magazynowanie żywności i odzieży, przeciwdziałanie patologii społecznej, organizowanie imprez - np. dzień dziecka, mikołajki
20.	Stowarzyszenie Chrześcijańskie "Miejsce dla Ciebie" 25-020 Kielce, ul. Chęcińska 33/24	świetlica środowiskowa dla biednych dzieci, hospicjum domowe - odwiedziny potrzebujących i chorych w domach
21.	Zdrowa Szkoła stowarzyszenie nauczycieli w Starachowicach	profilaktyka uzależnień
22.	Polski Czerwony Krzyż Świętokrzyski Zarząd Okręgowy, 25-501 Kielce, ul. Sienkiewicza 68, tel. 41 344-27-36	pomoc społeczna, krwiodawstwo, szkolenia z zakresu pomocy przedmedycznej
23.	Polski Związek Głuchych, Oddział Kielce, 25-317 Kielce, ul. Niska 6, tel. 41 343-15-53	pomoc osobom głuchoniemych, załatwienie spraw życiowych dla tych osób, szkolenia, rehabilitacje, turnusy, czytanie prasy
24.	Świętokrzyski Klub AMAZONKI Kielce	pomoc pacjentkom, które są po mastektomii (rak sutka piersi) w ŚCO, rozmowy z pacjentkami na oddziałach onkologicznych zajęcia z psychologami (grupowe i indywidualne), rehabilitacja (ruchowa i na basenie) - korzystają kobiety należące do klubu i opłacają składki
25.	Polskie Stowarzyszenie Na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Staszowie, 28-200 Staszów, ul. Rytwiańska 23, tel. 15 864-37-09	pomoc osobom z niepełnosprawnością intelektualną
26.	Stowarzyszenie Pomoc Rodzinie "Przystań" 27-200 Starachowice, ul. Murarska 11	pomoc ofiarom przemocy w rodzinie
27.	Caritas Diecezji Kieleckiej, 25-013 Kielce, ul. Jana Pawła II 3, tel. 41 344-67-28	pomoc doraźna, pomoc osobom wykluczonym społecznie (bezdomne, bezrobotne), pomoc osobom znajdującym się w ciężkiej sytuacji materialnej, pomoc rodzinom i dzieciom, pomoc osobom chorym i niepełnosprawnym, starszych
28.	Kieleckie Stowarzyszenie Chorych Na Stwardnienie Rozsiane SM, 25-355 Kielce, ul. Zagórska 14, tel. 41 368-24-80	pomoc chorym i niepełnosprawnym
29.	Towarzystwo Pomocy św. brata Alberta NASZE GOSPODARSTWO Nowy Skoszyn	opieka całodobowa dla ludzi samotnych, bezdomnych i starych opieka dla ludzi ze wsi

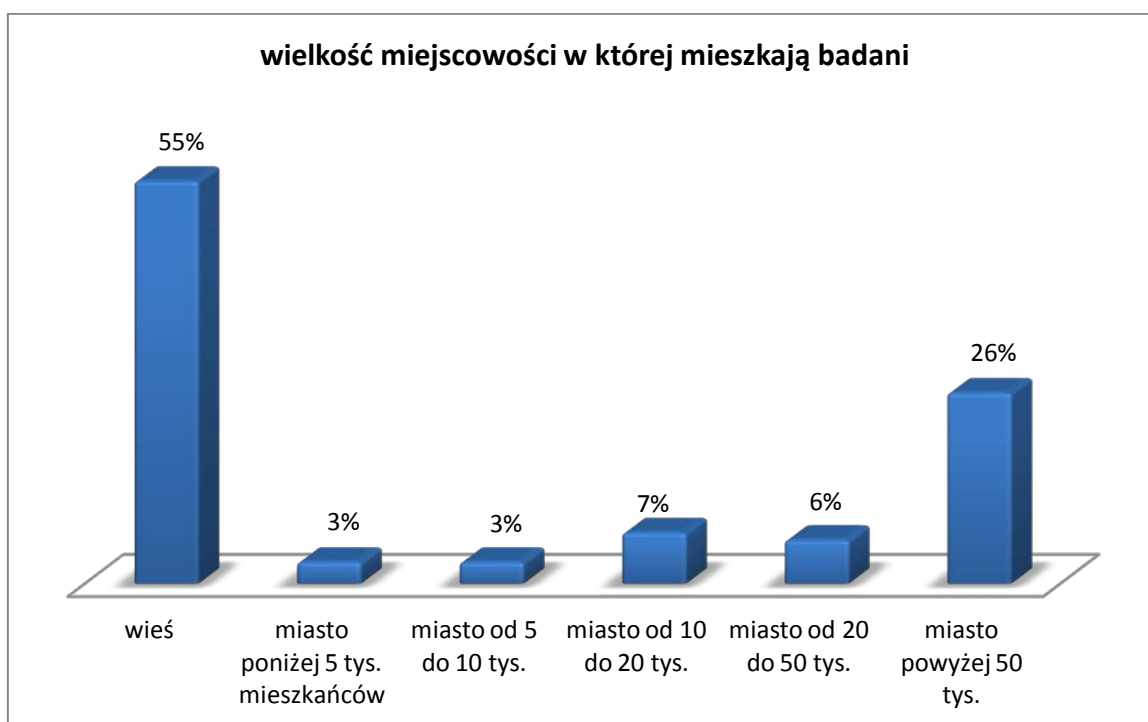
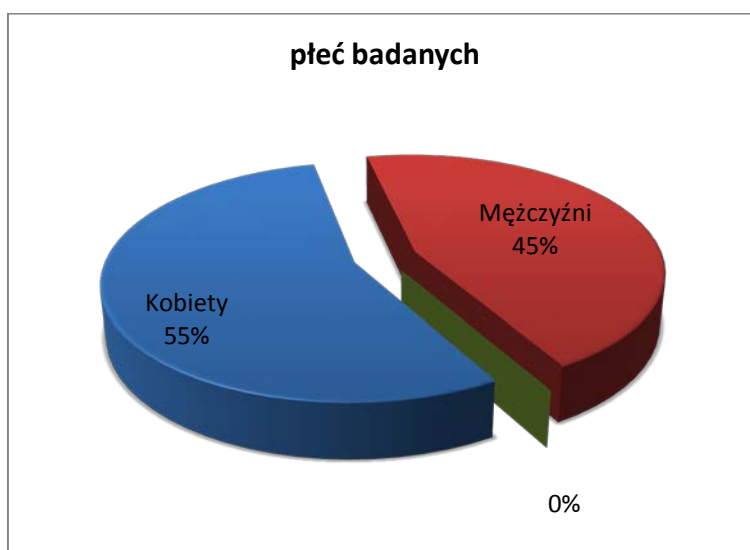
Organizacje pozarządowe		
30.	Koło Towarzystwa Pomocy im. Św. Brata Alberta, 25-370 Kielce, ul. Żeromskiego 36a, tel. 41 361-44-85	niesienie pomocy osobom bezdomnym
31.	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Oddział Okręgowy w Kielcach, 25-313 Kielce, ul. Targowa 18, tel. 41 344-23-10	działalność socjalno- bytowa dla członków organizacja wycieczek dla członków.
32.	Polski Komitet Pomocy Społecznej Zarząd Województwa Świętokrzyskiego, 25-005 Kielce, ul. Sienkiewicza 25, tel. 41 344-35-27	dostarczanie żywności dla najuboższych w ramach programu PEAD, usługi opiekuńcze nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi, projekty unijne POKL

PCPR		
1.	PCPR w Busku-Zdroju ul. Mickiewicza 27 28-100 Busko Zdrój tel. 41 370-81-86 fax 41 378-84-58	Udzielaniem dofinansowania lub pomocy osobom niepełnosprawnym, likwidowaniem barier dla osób niepełnosprawnych, dostosowywanie architektury miasta do potrzeb osób niepełnosprawnych.
2.	PCPR w Jędrzejowie ul. 11 Listopada 83 28-300 Jędrzejów tel./fax 41 386-36-00	zgodnie z ustawą o pomocy społecznej - nadzór nad domami dziecka, domami pomocy społecznej, realizowanie zadań wynikających z ustawy dotyczącej rehabilitacji osób niepełnosprawnych np. dofinansowywanie turnusów rehabilitacyjnych realizowanie ustawy dotyczącej przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, np. organizowanie warsztatów dla ofiar przemocy w rodzinie
3.	PCPR w Kazimierzy Wielkiej ul. Kościuszki 12 28-500 Kazimierza Wielka tel. 41 350-23-36 fax 41 350-23-13	wspieranie rodzin zastępczych, pomoc ofiarom przemocy w rodzinie, umieszczanie w domach pomocy społecznej osób tego potrzebujących
4.	PCPR w Kielcach Al. IX Wieków Kielc 3 25-516 Kielce tel. 41 342-15-35 fax 41 344-37-49	realizacja zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej
5.	MOPR w Kielcach ul. Studzienna 2 25-544 Kielce tel. 41 331-25-24, 332-47-84 fax 41 331-25-24	prowadzenie ośrodków wsparcia, fundusze alimentacyjne, zasiłki pielęgnacyjne, dodatki mieszkaniowe
6.	PCPR w Końskich ul. Staszica 2 26-200 Końskie tel. 41 372-84-06, fax 41 372-57-60	działania z rodzinami zastępczymi rehabilitacja osób niepełnosprawnych.
7.	PCPR Opatów ul. Sienkiewicza 17 27-500 Opatów tel. 15 868-44-09, 868-43-92 fax 15 868-43-92	pomoc osobom niepełnosprawnym, udzielanie pomocy osobom znajdującym się w rodzinach zastępczych
8.	PCPR Ostrowiec Świętokrzyski ul. Świętokrzyska 22 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski tel. 41 265-12-94 fax 41 265-42-44	pomoc społeczna jako zadanie własne powiatu, organizowanie dzieciom podstawowej opieki- częściowej albo całkowitej, pomoc i świadczenia dla rodzin zastępczych, pomoc pieniężna, zasiłki, w tym na zagospodarowanie, znalezienia mieszkania socjalnego, na wsparcie w usamodzielnieniu się dzieci, kierowanie ich do konkretnych placówek
9.	PCPR Pińczów ul. Zacisze 5 28-400 Pińczów tel. 41 357-60-01 do 03 fax 41 357-60-07	przyjmowanie interesantów, świadczenia rodzinne, zasiłki pielęgnacyjne, powiatowy zespół do orzekania o niepełnosprawności
10.	PCPR Sandomierz ul. Mickiewicza 34 27-600 Sandomierz tel. 15 832-32-43 fax 15 832-28-29	dofinansowanie do turnusów, rodziny zastępcze, pomoc placówkom rodzinnym
11.	PCPR Skarżysko-Kamienna ul. Tysiąclecia 22 26-100 Skarżysko-Kamienna tel./fax 41 252-19-53	pomoc społeczna, rehabilitacja społeczna, interwencja kryzysowa

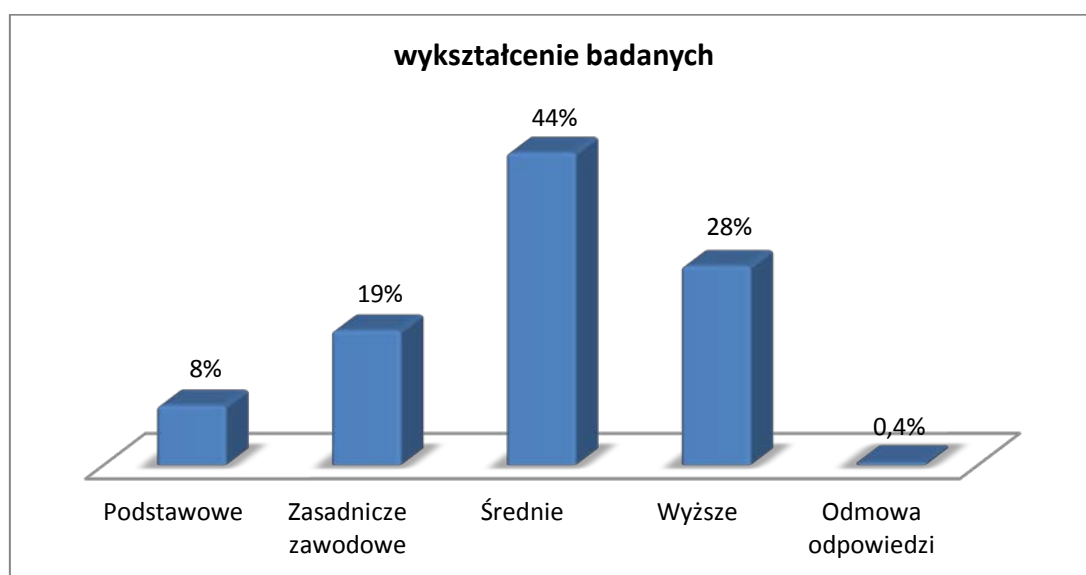
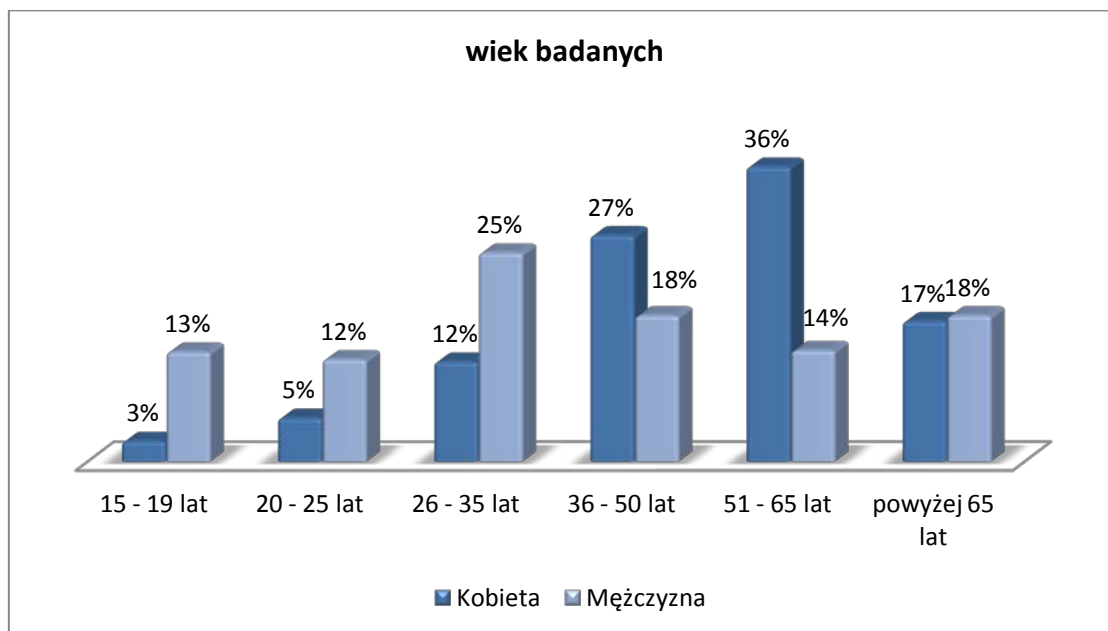
12.	PCPR Starachowice ul. Radomska 70 27-200 Starachowice tel./fax 41 274-88-66, 274-88-06	pomoc społeczna, rodziny zastępcze, osoby niepełnosprawne
13.	PCPR Staszów ul. Szkolna 4 28-200 Staszów tel. 15 864-30-58 fax 15 864-22-11	realizowanie zadań powiatu w zakresie pomocy, świadczenia socjalne, dom pomocy społecznej, sprawy uchodźców i inne drobne sprawy wynikające z zadań pomocy społecznej
14.	PCPR we Włoszczowie ul. Wiśniowa 10 29-100 Włoszczowa tel./fax 41 39-44-993	rodziny zastępcze, rehabilitacja społeczna, punkt interwencji kryzysowej

2.1.4. Badanie mieszkańców – opis próby

Badana próba odpowiada strukturze społeczno-demograficznej województwa świętokrzyskiego. Udział kobiet jest nieco wyższy niż mężczyzn (odpowiednio 55% i 45%). Wśród badanych 55% to mieszkańcy wsi, a 45% mieszkańcy miast; wśród nich 26% stanowią mieszkańcy miast liczących powyżej 50 tys.

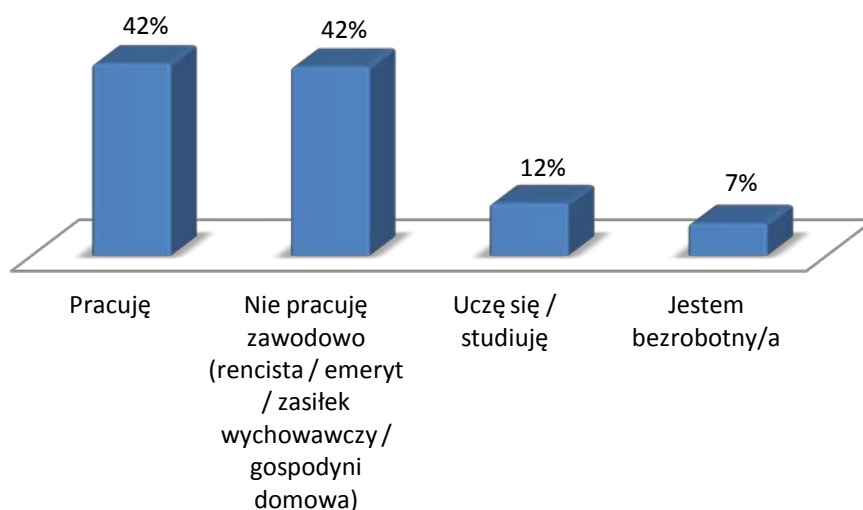

Wśród kobiet najliczniej reprezentowaną grupę wiekową stanowią osoby pomiędzy 51 a 60 rokiem życia (36%) oraz 36-50 lat (27%). Wśród mężczyzn, co czwarta osoba jest pomiędzy 26 a 35 rokiem życia. Jeżeli chodzi o wykształcenie, najliczniej reprezentowana jest kategoria „wykształcenie średnie” (44%).

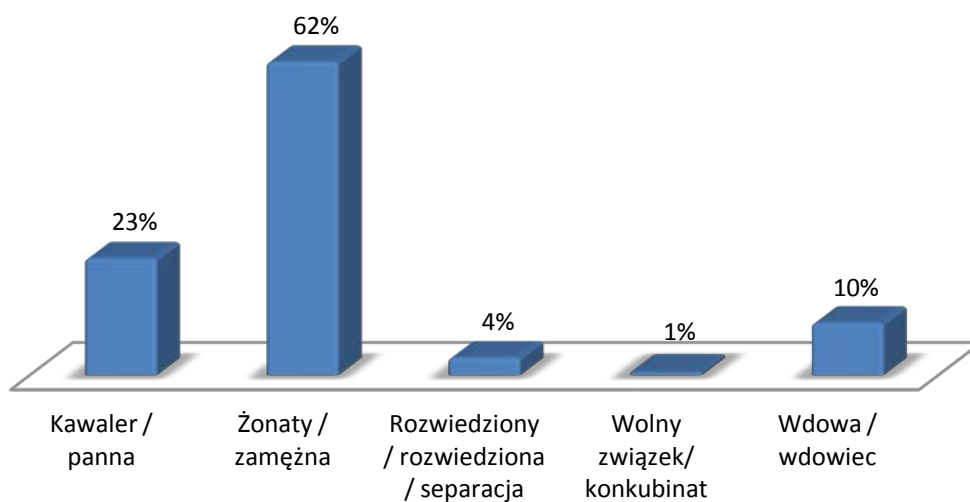

Patrząc na rodzaj aktywności, wyróżniają się dwie grupy (po 42% uzyskanych wskazań), które stanowią osoby pracujące oraz niepracujące zawodowo (renciści, osoby na zasiłku, gospodynie domowe). Ponad połowa badanej populacji (62%), to osoby pozostające w związku małżeńskim.

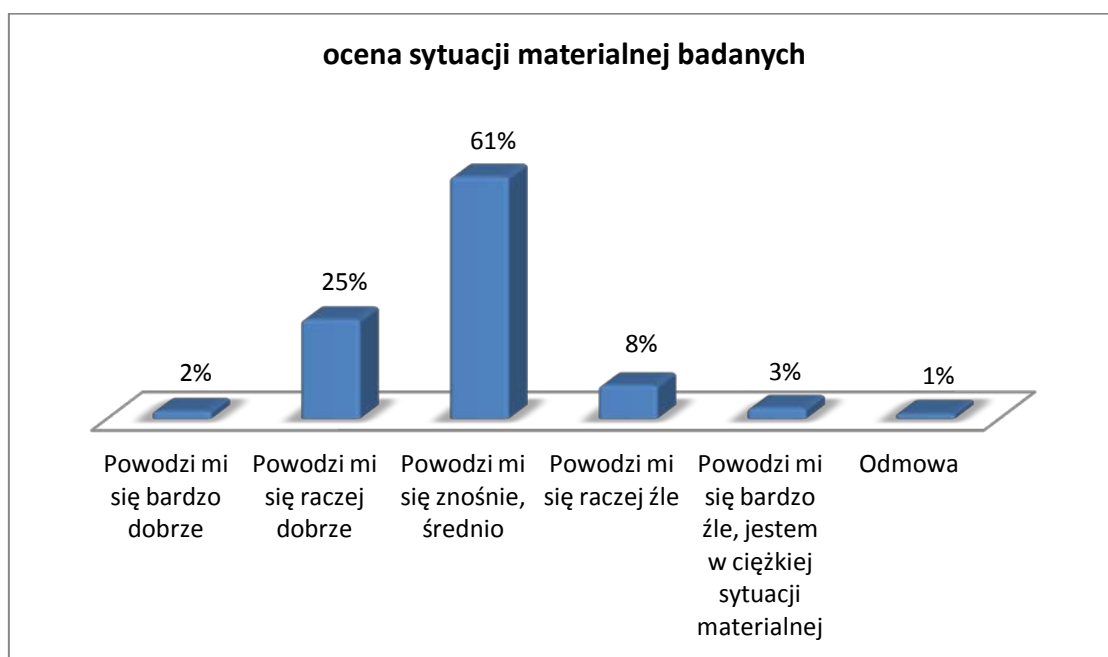
aktywność zawodowa badanych

stan cywilny badanych

Badani mieszkańcy województwa świętokrzyskiego najczęściej oceniają swoją sytuację materialną jako „znośną, średnią” (61%).

Poniżej przedstawiamy listę zawodów wyuczonych oraz wykonywanych obecnie przez respondentów.

	Jaki jest Pana/i zawód wyuczony?		Jaki jest Pana/i zawód wykonywany? (tylko aktywni zawodowo)	
	Liczebność	%	Liczebność	%
nauczyciel	86	9,0%	45	11,3%
inne (m.in. zielarka, pakowacz, lakiernik, kurator, gospodyni, tapicer, hutnik)	41	4,3%	41	10,3%
(technik/inżynier) rolnik	39	4,1%	40	10,1%
urzędnik/pracownik umysłowy/administracja	17	1,8%	22	5,5%
(technik) ekonomista/księgowy/bankowiec	110	11,5%	21	5,3%
prowadzę własną działalność/przedsiębiorca/dyrektor	0	0,0%	21	5,3%
sprzedawca	16	1,7%	19	4,8%
handlowiec/przedstawiciel handlowy/agent ubezpieczeniowy	6	0,6%	18	4,5%
pielęgniarka/położna/rehabilitant/masażysta/ratownik med.	32	3,3%	17	4,3%
technik/pracownik/inżynier budowlany, murarz	28	2,9%	15	3,8%
kierownik, manager	4	0,4%	9	2,3%
informatyk/programista	16	1,7%	8	2,0%
kierowca	7	0,7%	8	2,0%
elektryk/elektromonter/elektromechnik	26	2,7%	7	1,8%
kucharz/cukiernik/piekarz/rzeźnik/masarz	25	2,6%	7	1,8%
specjalista (ds. szkoleń, badań rynku, zakupów, sprzedaży, jakości)	0	0,0%	7	1,8%
operator maszyn/instalator	3	0,3%	6	1,5%
odmowa	16	1,7%	5	1,3%
prawnik	10	1,0%	5	1,3%
sekretarka/recepcjonistka	1	0,1%	5	1,3%
opiekun osoby starszej/niepełnosprawnej	0	0,0%	5	1,3%

	Jaki jest Pana/i zawód wyuczony?		Jaki jest Pana/i zawód wykonywany? (tylko aktywni zawodowo)	
	Liczebność	%	Liczebność	%
(technik) mechanik (np. maszyn, samochodowy)	58	6,0%	4	1,0%
lekarz/stomatolog/weterynarz	7	0,7%	4	1,0%
monter	3	0,3%	4	1,0%
obsługa klienta/telemarketer	0	0,0%	4	1,0%
technolog żywienia/przetwórstwa spożywczego/dietetyk	21	2,2%	3	0,8%
ślusarz	17	1,8%	3	0,8%
technik/inżynier/ogrodnik/sadownik, szkółka leśna	7	0,7%	3	0,8%
praca fizyczna	5	0,5%	3	0,8%
praca na poczcie (listonosz, naczelnik, asystent)	1	0,1%	3	0,8%
policjant	0	0,0%	3	0,8%
ochroniarz	0	0,0%	3	0,8%
pracownik sklepu	0	0,0%	3	0,8%
fryzjer	12	1,3%	2	0,5%
farmaceuta/laborant medyczny/technik rentgenowski	9	0,9%	2	0,5%
spawacz	7	0,7%	2	0,5%
chemik/inżynier procesów chemicznych	7	0,7%	2	0,5%
tłumacz/anglista	5	0,5%	2	0,5%
inżynier	5	0,5%	2	0,5%
praca na kolei (dyżurny ruchu, maszynista, technik kolejowy)	3	0,3%	2	0,5%
produkcja mebli	0	0,0%	2	0,5%
krawiec/szwacz/kaletnik/dziewiarz	41	4,3%	1	0,3%
zootechnik/hodowca	8	0,8%	1	0,3%
elektronik	7	0,7%	1	0,3%
technik	7	0,7%	1	0,3%
kelner/barman	5	0,5%	1	0,3%
technik odzieżowy	3	0,3%	1	0,3%
ochrona środowiska	3	0,3%	1	0,3%
zdobnik/technolog/szlifierz szkła	3	0,3%	1	0,3%
bibliotekarz	2	0,2%	1	0,3%
automatyk	2	0,2%	1	0,3%
gospodyni	1	0,1%	1	0,3%
uczę się/studiuje	86	9,0%	0	0,0%
ogólne/podstawowe/brak zawodu	74	7,7%	0	0,0%
socjolog/politolog/pedagog/psycholog	25	2,6%	0	0,0%
stolarz	6	0,6%	0	0,0%
zarządzanie/marketing/PR	6	0,6%	0	0,0%
tokarz	5	0,5%	0	0,0%
muzyk/plastyk/mgr sztuki	4	0,4%	0	0,0%
hotelarz	3	0,3%	0	0,0%
energetyk/energoelektronik	3	0,3%	0	0,0%
technolog drewna	3	0,3%	0	0,0%
architekt (krajobrazu)	2	0,2%	0	0,0%
geolog/geograf	2	0,2%	0	0,0%
dziennikarz	2	0,2%	0	0,0%
historyk	2	0,2%	0	0,0%
inżynier telekomunikacji	2	0,2%	0	0,0%
matematyk	2	0,2%	0	0,0%

	Jaki jest Pana/i zawód wycuczony?		Jaki jest Pana/i zawód wykonywany? (tylko aktywni zawodowo)	
	Liczebność	%	Liczebność	%
Ogółem	959	100,0%	398	100,0%

2.3.3. Badanie wolontariuszy – opis próby

Rekrutacja badanych do wywiadów pogłębionych została częściowo przeprowadzona w pierwszym etapie projektu – podczas wywiadów prowadzonych z przedstawicielami instytucji i organizacji ankieterzy prosili o kontakt z wolontariuszami zaangażowanymi w danej placówce. Pozostałe osoby zostały zrekrutowane z pomocą Centrum Wolontariatu oraz metodą „kuli śnieżnej” (po zakończeniu wywiadu ankieter prosił respondenta o wskazanie jakiegoś znajomego wolontariusza, z którym mógłby również przeprowadzić wywiad dotyczący tego samego tematu).

W badanej populacji liczącej 20 osób (15 kobiet i 5 mężczyzn) znaleźli się wolontariusze współpracujący z następującymi instytucjami i organizacjami:

1. MGOPS w Busku Zdroju
2. Caritas Diecezji Kieleckiej przy Diecezjalnym Centrum Wolontariatu
3. Ognisko Opiekuńczo-Wychowawcze w Kielcach przy ul. Kościuszki
4. DPS Piekoszów
5. DPS Pińczów
6. PCPR
7. Polski Związek Niewidomych
8. Regionalne Centrum Wolontariatu
9. Towarzystwo Dobroczynności
10. Świętokrzyski Klub Amazonki

3. Streszczenie badań – główne wnioski

Jednostki organizacyjne pomocy społecznej

W badanych jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej najczęściej oczywiście zatrudniani są pracownicy etatowi (w 143 badanych placówkach), wolontariusze natomiast udzielają się w 33 podmiotach (23% badanej populacji), zdecydowanie najczęściej w organizacjach pozarządowych (trzy czwarte spośród przebadanych NGO's zatrudniają wolontariuszy) oraz w domach pomocy społecznej (co piąty DPS zatrudnia wolontariuszy). W pojedynczych przypadkach wolontariusze pracują dla MOPS, MGOPS, GOPS oraz PCPR.

Z badań wynika, że w województwie świętokrzyskim adresatami pomocy są najczęściej osoby niepełnosprawne (56%), bezrobotni (47%) oraz osoby chore przewlekle (31%). Lista podmiotów, grup społecznych korzystających z pomocy jest bardzo długa – obejmuje 20 pozycji. Badane instytucje udzieliły w ciągu ostatnich 12 miesięcy pomocy średnio ok. 2 tys. osób, do największej liczby osób (aż 45 000) dotarł z pomocą Świętokrzyski Bank Żywności.

Wydaje się, że wymienione podmioty, których funkcjonowanie oparte jest przede wszystkim na etatowych pracownikach, **nie szukają zbyt intensywnie wsparcia wolontariuszy – najczęściej wymienianą barierą, która utrudnia zatrudnienie wolontariuszy jest wedle ankietowanych „brak chętnych”** (wydaje się, że problem ten jest szczególnie istotny na wsi).

Aż 44% badanych instytucji i organizacji uznało, że **liczba wolontariuszy nie jest wystarczająca**. Co ciekawe, do prawie połowy badanych podmiotów, które zatrudniają wolontariuszy, zgłaszają się oni sami, natomiast Centrum Wolontariatu jako instytucję pośredniczącą wymieniło zaledwie 18% badanych. Wśród najistotniejszych barier utrudniających badanym podmiotom prowadzenie działalności najczęściej wymieniano: bariery finansowe (44% wskazań), regulacje prawne (15%), biurokrację (12%) oraz częste zmiany przepisów (12%). Brak wolontariuszy w tym kontekście wymieniło jedynie dwóch respondentów.

Podmioty współpracujące z wolontariuszami są w zdecydowanej większości zadowolone z ich pracy. **Wolontariusze najczęściej zatrudniani są przy masowych imprezach, festynach, spotkaniach (35% wskazań), pomagają w codziennych zadaniach (32%), opieka nad dziećmi, np. pomoc przy odrabianiu zadań (27%) oraz wydawanie/przygotowywanie/zbieranie żywności i darów (27%). Średni czas pracy wolontariusza na rzecz organizacji, to 9 godzin w tygodniu.**

Kolejny wniosek, jaki płynie z badań – **tylko połowa wolontariuszy brała udział w szkoleniach**, wydaje się, że ten niewątpliwie istotny aspekt jest zaniedbany. Z badań wywiadów pogłębionych z osobami zaangażowanymi w wolontariat wiemy, że **w wielu przypadkach wolontariusze nie są dobrze przygotowani do swojej pracy**.

Jeżeli chodzi o charakterystykę „przeciętnego wolontariusza”, to najczęściej jest to kobieta (w tej kwestii byli zgodni zarówno przedstawiciele badanych organizacji i instytucji, jak również sami wolontariusze, których poproszono o scharakteryzowanie znanych im osób pracujących w wolontariacie). Jeżeli chodzi o wiek, to najczęściej są to zarówno osoby pomiędzy 19 a 35 rokiem życia, jak również pomiędzy 36 a 65. Stosunkowo liczną grupę stanowią również niepełnoletni wolontariusze. Jak wynika z rozmów z wolontariuszami, ta „przygoda” często zaczyna się w szkole lub w czasie studiów i nierzadko trwa przez wiele lat.

Z badań wynika, że współpraca świętokrzyskich instytucji i organizacji **z partnerami z innych regionów Polski jest intensywna – aż 65% badanych zadeklarowało, że taka współpraca funkcjonuje (polega najczęściej na organizowaniu wspólnych projektów, imprez, zbiórek)**.

Mieszkańcy województwa świętokrzyskiego

Z przeprowadzonych, na reprezentatywnej próbie mieszkańców województwa świętokrzyskiego badań, wynika, że 96% badanych spotkało się z pojęciem wolontariat. Próbując wysondować, czy pojęcie to rozumiane jest poprawnie, odczytywano respondentom trzy prawdziwe i trzy nieprawdziwe stwierdzenia opisujące wolontariat. **Największy odsetek badanych (37%), którzy zadeklarowali znajomość tego pojęcia uważa, że „wolontariuszem jest również ktoś, kto pomaga swojej rodzinie”, dla 13% badanych „wolontariusz, to ten „co pracuje za niska płacę”, a według 12% „wolontariusze czasami pobierają wynagrodzenie za swoją pracę”**. Można pokusić się zatem o twierdzenie, że o ile pojęcie wolontariat jest powszechnie znane, to jego rozumienie nie jest do końca prawidłowe, a wiedza na temat wolontariatu wymaga pogłębienia. Według szacunków – **23% badanych mieszkańców rozumie poprawnie pojęcie wolontariat, co ciekawe najczęściej są to najmłodszy respondenci (pomiędzy 15 a 19 rokiem życia)**.

W badanej populacji **5% badanych, to aktywni obecnie wolontariusze, a 11% zajmowało się wolontariatem w przeszłości**. Prawie połowa wolontariuszy, to osoby z wyższym wykształceniem, **68% spośród nich stanowią kobiety, nieco ponad 60% stanowią osoby powyżej 36 roku życia**.

Wolontariusze cieszą się szacunkiem **80% mieszkańców województwa świętokrzyskiego, a wedle deklaracji ponad połowa badanych, gdyby mieli taką**

możliwość, to zostaliby wolontariuszami. Wedle 37% ankietowanych ludzie nie angażują się w wolontariat z powodu braku czasu.

W opinii jednej trzeciej badanych wolontariusze potrzebni są w Domach Pomocy Społecznej, podobny odsetek (32%) wymienił szpitale, przychodnie, hospicja, a 23% wskazało Domy Dziecka.

Ludzie angażują się w wolontariat, jak uznali respondenci, przede wszystkim z „chęci udzielania pomocy” i z „potrzeby serca”.

Wyniki badań pokazują, że 7% badanej populacji, to osoby należące do organizacji pozarządowych (najczęściej do ochotniczej straży pożarnej), a co szósta osoba zadeklarowała przynależność do grup zainteresowań (najczęściej jest to Związek Wędkarski oraz kółka sportowe).

Podsumowując możemy stwierdzić, że **pojęcie wolontariatu jest w województwie świętokrzyskim powszechnie znane, nie przez wszystkich jednak poprawnie rozumiane.** Wolontariat postrzegany jest bardzo pozytywnie, mieszkańcy dostrzegają potrzebę zatrudniania w pewnych placówkach wolontariuszy i choć – wedle deklaracji – chcieliby pracować w tej roli, jest to trudne przede wszystkim z braku czasu.

Wolontariusze

Zgodnie z definicją przedstawioną w ustawie *o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*, wolontariusz to osoba fizyczna, która ochotniczo i bez wynagrodzenia wykonuje świadczenia na rzecz innych osób bądź podmiotów. Natomiast wolontariat to bezpłatne, dobrowolne, świadome działanie na rzecz innych, wykraczające poza więzi rodzinno-koleżeńsko-przyjacielskie. Wolontariat możemy podzielić m.in. na: bezterminowy, krótkoterminowy, jednorazowy, okresowy, indywidualny, grupowy.¹

Z wywiadów przeprowadzanych z wolontariuszami wynika, że ich przygoda z tą działalnością często zaczynała się wcześniej (w szkole, na studiach) i w wielu przypadkach trwa przez wiele lat (nierzadko wciągają w wolontariat rodzinę i znajomych). Impuls do zostania wolontariuszem często dają znajomi lub osoby zaangażowane w tę działalność. Istotną kwestią jest też znajomość, zasięg oddziaływania danej instytucji (np. Caritas powszechnie funkcjonuje w świadomości społecznej wręcz jako synonim wolontariatu).

Motywacje, jakie kierują wolontariuszami zostały pogrupowane w trzy kategorie:

- wewnętrzne, nieco „egoistyczne” (chęć sprawiania sobie radości, bycia z innymi, rozwoju),
- zewnętrzne, „altruistyczne” (bezinteresowna radość z niesienia pomocy innym),

---

¹ www.wolontariat.org.pl, 07.05.201 r.

- pragmatyczne (pomogę innym, to oni mi też pomogą).

W przypadku prawie każdej z badanych osób motywacje te splatały się ze sobą, trudno wyróżnić dominujący czynnik.

Wolontariusze często podkreślali, że reakcje ze strony adresatów pomocy nie są wyłącznie pozytywne – spotykają się z niezrozumieniem, niechęcią (postawą: „sam sobie potrafię pomóc”), nieufnością, brakiem wiary, że wolontariusz potrafi pomóc, postawą roszczeniową.

Pomimo tych przeszkód wolontariusze są niezwykle zaangażowani w pracę, często poświęcają na to wiele godzin w tygodniu, weekendy (przy konkretnych projektach, jak podkreślali, angażują się do końca), a o swoim zajęciu opowiadali w sposób niezwykle emocjonalny. Ich działanie jawi się jako rodzaj misji, której poświęcają swój wolny czas i zdolności.

4. Wyniki badań – instytucje i organizacje pozarządowe

4.1. Zatrudnienie w badanych instytucjach

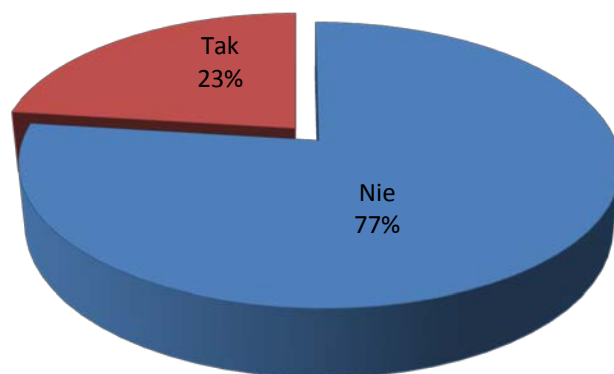
W badanych instytucjach najczęściej oczywiście zatrudniani są pracownicy etatowi (w 143 badanych placówkach), wolontariusze natomiast udzielają się w 33 podmiotach (23% badanej populacji), zdecydowanie najczęściej w organizacjach pozarządowych (trzy czwarte spośród przebadanych NGOów zatrudnia wolontariuszy) oraz w domach pomocy społecznej (co piąty przebadany DPS zatrudnia wolontariuszy). W pojedynczych przypadkach wolontariusze pracują dla MOPS, MGOPS, GOPS oraz PCPR (patrz: tabela na następnej stronie). Ponad 80% badanych podmiotów zatrudnia księgową, a nieco ponad trzy czwarte korzysta z pomocy zewnętrznych ekspertów i specjalistów.

Średnia liczba wolontariuszy w badanych placówkach, to 52 osoby. Jak widać z poniższej tabeli liczba zatrudnionych wolontariuszy w badanych placówkach waha się od 1 aż do 1000 (Świętokrzyski Bank Żywności), najczęściej jest to 10 osób.

<i>p.1 Ilu członków liczy Wasza organizacja / instytucja?</i>	Średnia liczba:	Mediana:	Minimum:	Maksimum:
Liczba wolontariuszy	52	10	1	1000
Liczba etatowych pracowników (otrzymujących wynagrodzenie)	32	10	1	705
Liczba pracowników nie pobierających wynagrodzenia (nie wolontariuszy)	13	4	1	77

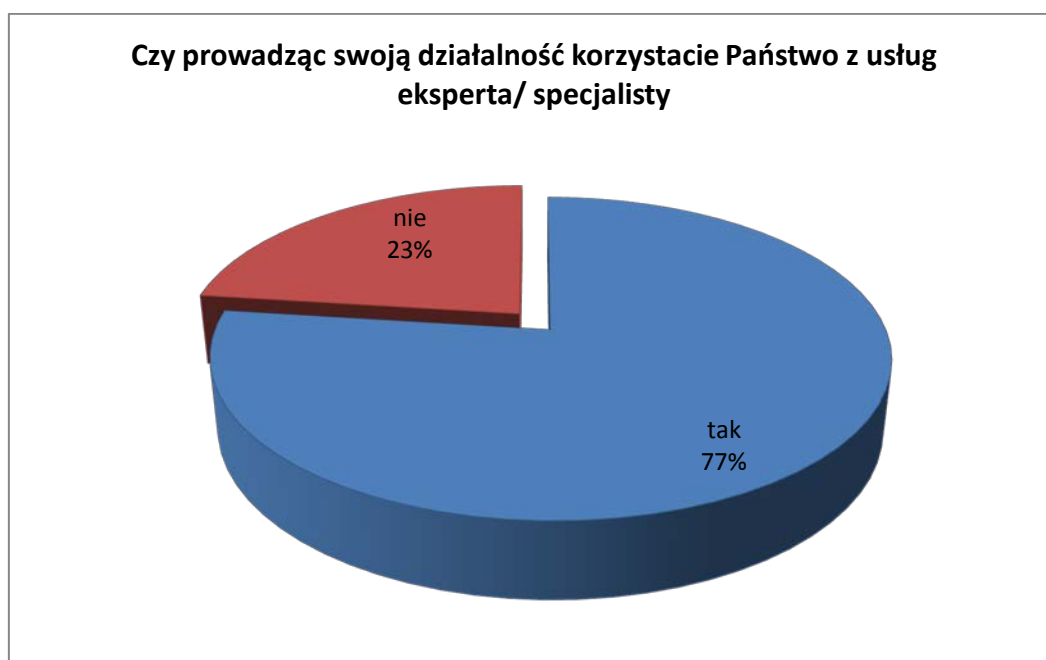
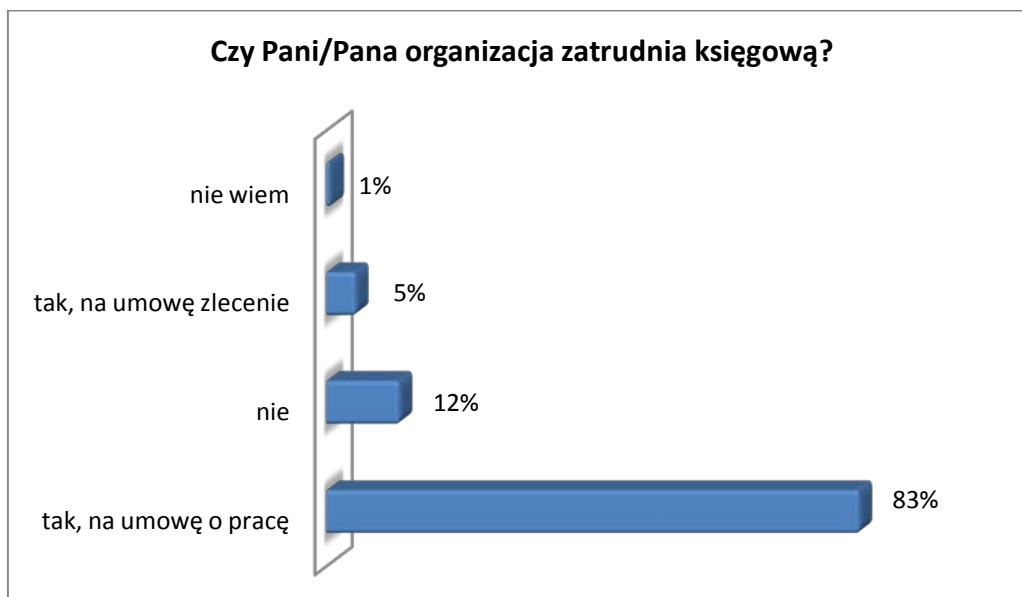
<i>osoby współpracujące z badanymi organizacjami / instytucjami:</i>	Liczba podmiotów zatrudniających określone osoby
wolontariusze	33
etatowi pracownicy (otrzymujących wynagrodzenie)	143
pracownicy nie pobierających wynagrodzenia (nie wolontariusze)	19

Czy Państwa organizacja współpracuje z wolontariuszami?

2. Czy Państwa organizacja współpracuje z wolontariuszami?						
	Nie		Tak		Ogółem	
	N	%	N	%	N	%
GOPS	57	98,3%	1	1,7%	58	100,0%
MGOPS	17	89,5%	2	10,5%	19	100,0%
MOPS	2	66,7%	1	33,3%	3	100,0%
DPS - Dom pomocy społecznej	17	77,3%	5	22,7%	22	100,0%
PCPR - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	13	92,9%	1	7,1%	14	100,0%
organizacja pozarządowa	8	25,0%	24	75,0%	32	100,0%
Ogółem	114	77,0%	34	23,0%	148	100,0%

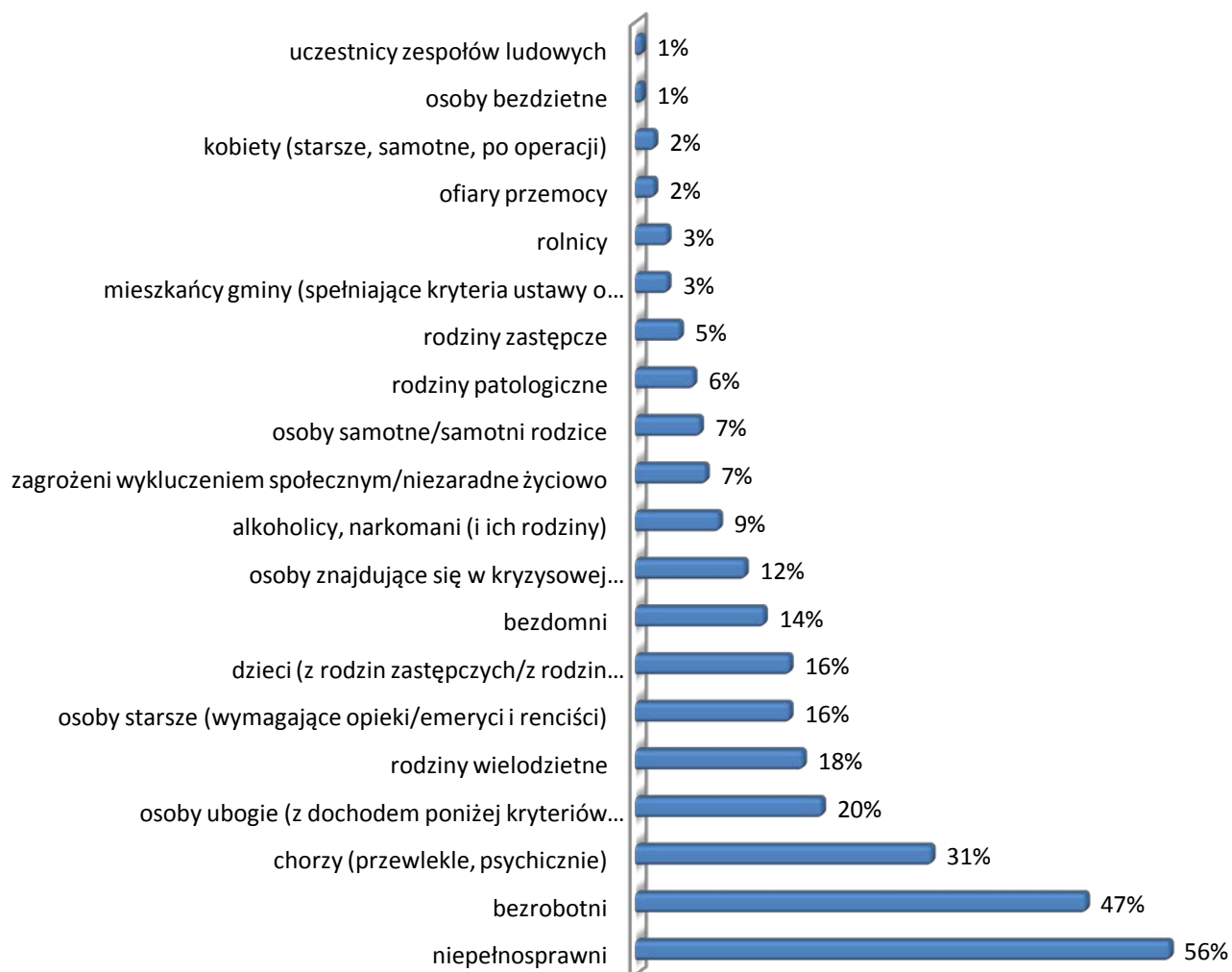

4.2. Adresaci pomocy udzielanej przez badane podmioty

Z badań wynika, że w województwie świętokrzyskim adresatami pomocy są najczęściej osoby niepełnosprawne (56%), bezrobotni (47%) oraz osoby chore przewlekle (31%). Znaczną grupę korzystających z pomocy stanowią również osoby ubogie oraz rodziny wielodzietne. Natomiast najrzadziej z pomocy społecznej (poniżej 5% wskazań) korzystają: mieszkańcy gmin którzy spełniają kryteria ustawy o pomocy społecznej, rolnicy, ofiary przemocy, kobiety, osoby bezdzietne, uczestnicy zespołów ludowych.

Kim są osoby korzystające z Waszej pomocy?

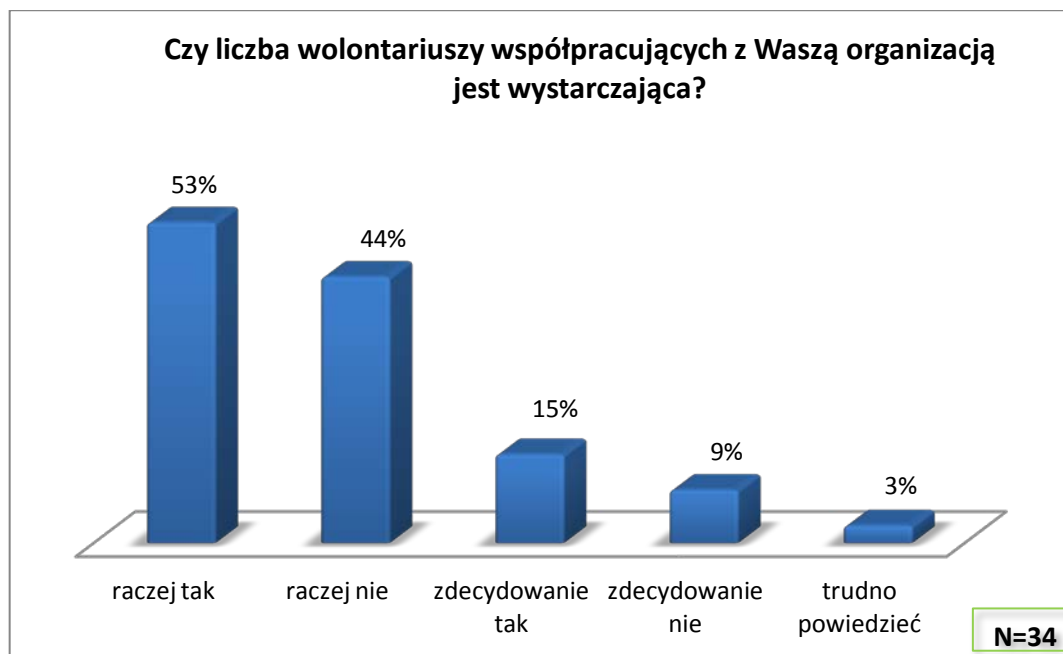
Respondentów proszono, aby postarali się oszacować liczbę osób, które korzystają z ich pomocy. Ponieważ pytanie zadano w formie otwartej, respondenci odpowiadali bądź określając liczbę osób lub też liczbę rodzin. Instytucje udzielały pomocy średnio aż 2070 osobom lub 428 rodzinom.

4. Proszę oszacować, ilu osobom Wasza organizacja niesie pomoc? Mam na myśli ostatnie 12 miesięcy	N ważnych	Średnia	Mediana	Dominanta	Minimum	Maksimum	N
Liczba osób	105	2070	630	1000	11	45000*	
Liczba rodzin	27	428	340	100	60	1400	
nie wiem							16

* dot. Świętokrzyskiego Banku Żywności

4.3. Wolontariat w badanych instytucjach

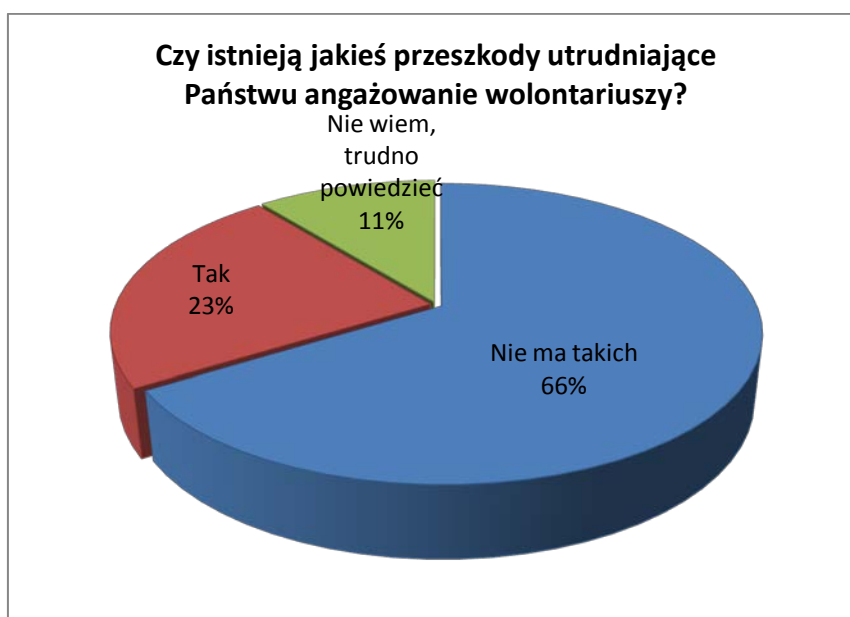
Jak już wspomniano, wolontariusze zatrudnieni są w 23% badanych placówek. Nieco ponad połowa przedstawicieli badanych instytucji 53%, które wolontariuszy zatrudniają uznała, że ich liczba jest wystarczająca, natomiast 44% było przeciwnego zdania.

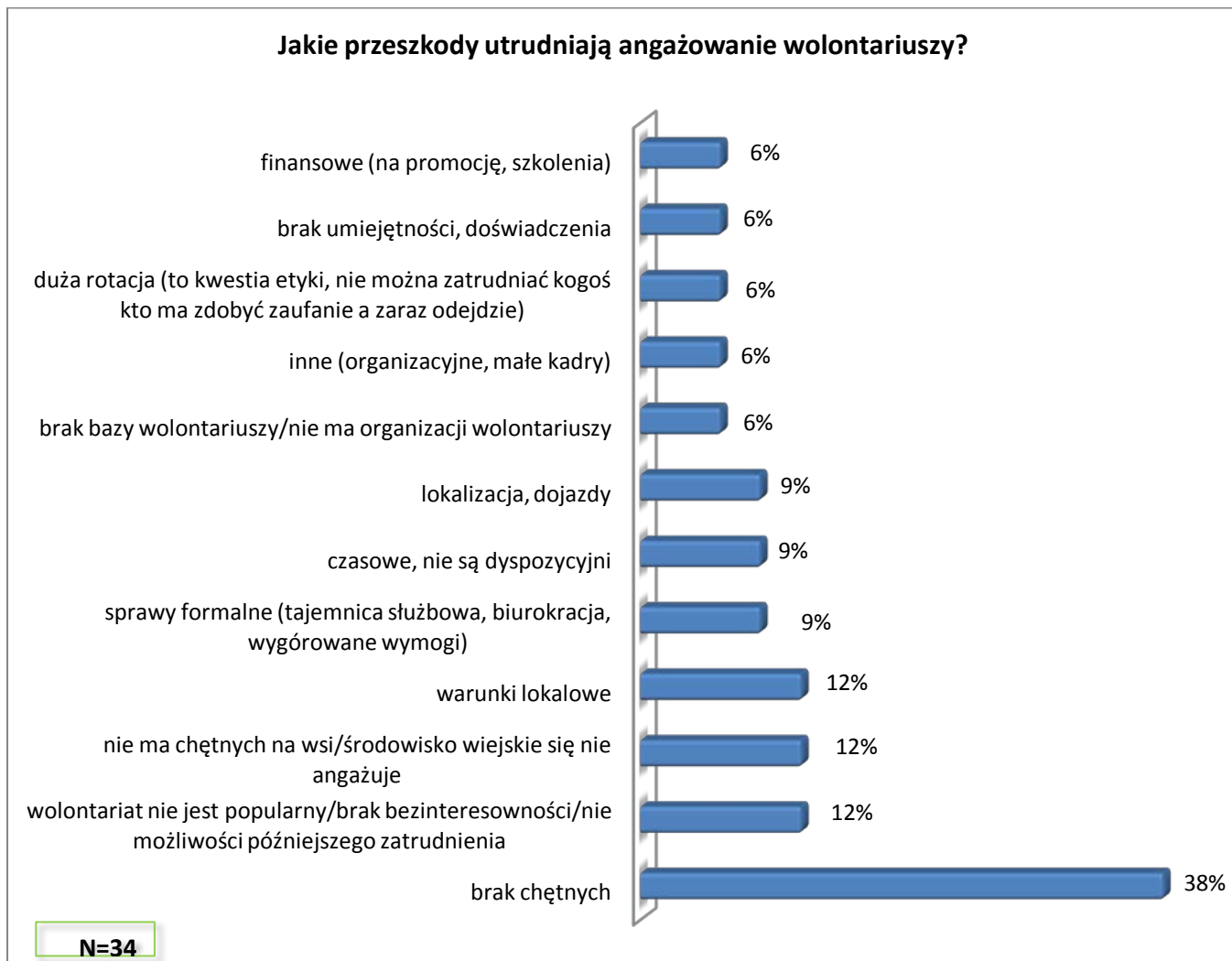

Jeżeli chodzi o pozyskiwanie wolontariuszy, to okazało się, że do prawie połowy badanych instytucji (47%) zgłaszają się oni sami, a co piąta placówka ma stałą, od dawna współpracującą grupę czyli rekrutowani są przez znajomości, rodzinę. Inne źródła pozyskiwania wolontariuszy to: współpraca z lokalnymi organizacjami pozarządowymi oraz Centrum Wolontariatu (wymienione przez 18% respondentów).

Znacznie ponad połowa badanych przedstawicieli instytucji uznała, że nie ma przeszkód utrudniających angażowanie wolontariuszy, a 23% uznało, że takowe istnieją. Najczęściej wymieniana przeszkoda to brak chętnych (aż 38% wskazań), wolontariat nie jest popularny (12%), środowisko wiejskie się nie angażuje (12%), warunki lokalowe (12%). Szczegółowe zestawienie na następnej stronie.

Przeanalizujemy, jakie bariery wymieniały poszczególne typy badanych instytucji. Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej wymieniały następujące przeszkody utrudniające im zatrudnianie wolontariuszy:

- ✓ **„brak chętnych” (9 wskazań)**
- ✓ „brak bazy wolontariuszy” (2 wskazania)
- ✓ **„brak chętnych w środowiskach wiejskich” (1 wskazanie)**
- ✓ „warunki lokalowe” (1 wskazanie)
- ✓ „wolontariusze nie są dyspozycyjni” (1 wskazanie)
- ✓ „problemy organizacyjne / szczupła kadra” (1 wskazanie)
- ✓ „brak umiejętności, doświadczenia” (1 wskazanie)
- ✓ „finansowe, brak funduszy na szkolenia” (1 wskazanie)

Przeszkody wymieniane przez respondentów reprezentujących MGOPS:

- ✓ „warunki lokalowe” (2 wskazania)
- ✓ **„brak chętnych” (1 wskazanie)**

- ✓ „kwestie formalne (tajemnica służbowa)” (1 wskazanie)
- ✓ „szczupła kadra” (1 wskazanie)

Natomiast rozmówcy z Domów Pomocy Społecznej zwracali uwagę na następujące przeszkody:

- ✓ „nie ma chętnych na wsi, środowisko wiejskie nie angażuje się” (3 wskazania)
- ✓ „wolontariat nie jest popularny” (1 wskazanie)
- ✓ „brak umiejętności, doświadczenia” (1 wskazanie)

W Powiatowych Centrach Pomocy Rodzinie zwrócono uwagę na następujące przeszkody:

- ✓ „brak chętnych” (1 wskazanie)
- ✓ „warunki lokalowe” (1 wskazanie)
- ✓ „kwestie formalne (tajemnica służbowa)” (1 wskazanie)
- ✓ „wolontariusze nie są dyspozycyjni” (1 wskazanie)

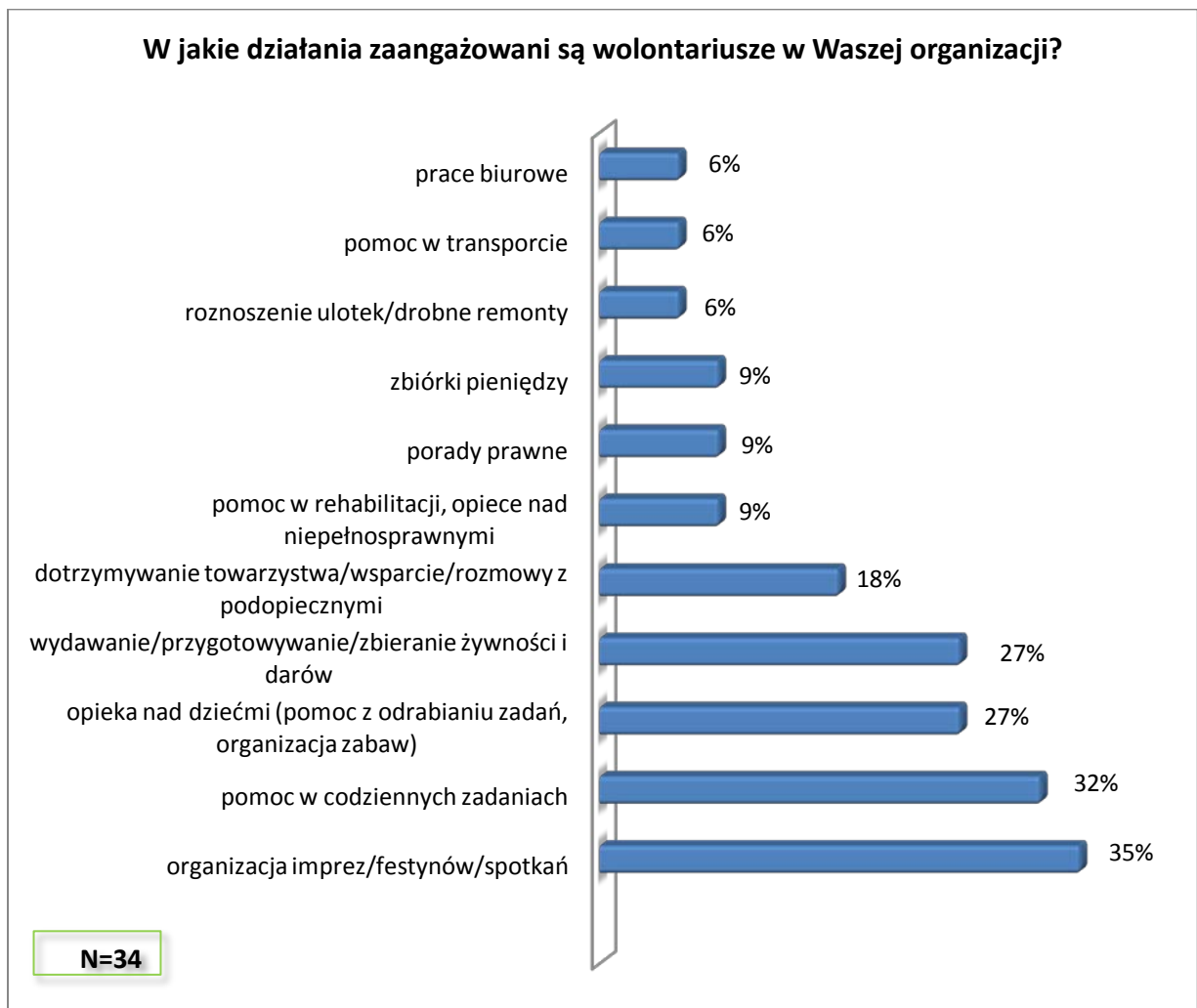
Współpraca z wolontariuszami oceniana jest wysoko, respondenci generalnie nie potrafili wymienić przeszkód pojawiających się przy współpracy z wolontariuszami. Pojedyncze kwestie, jakie wymieniano, to m.in. „braki lokalowe”, „przeszkody psychologiczne”, „zbyt słabe przygotowanie do samodzielnej pracy”, „zdarzyło się, że wolontariusz oczekiwał zysków od podopiecznego”, „brak czasu na szkolenie wolontariuszy”.

Jeżeli chodzi o czas pracy, jaki zdaniem badanych wolontariusze poświęcają na pracę na rzecz organizacji, to w wielu przypadkach respondenci mieli problem z jego określeniem – dotyczyło to zwłaszcza tych podmiotów, w których wolontariusze zatrudniani są do konkretnych projektów. Średni czas pracy wolontariusza, to jak wynika z badań 9 godzin tygodniowo.

10. Ile godzin tygodniowo, średnio pracuje wolontariusz na rzecz Pana/i organizacji?	Średnia liczba godzin	Mediana	Dominanta	Minimum	Maksimum
	9	7	1	1	30

Wolontariusze najczęściej zatrudniani są przy masowych imprezach, festynach, spotkaniach (35% wskazań), pomagają w codziennych zadaniach (32%), opieka nad dziećmi, np. pomoc przy odrabianiu zadań (27%) oraz wydawanie / przygotowywanie / zbieranie żywności i darów (27%).

Nieco ponad połowa badanych instytucji potwierdziła, że ich wolontariusze brali udział w szkoleniach.

Poniżej przedstawiamy listę szkoleń, w jakich uczestniczyli wolontariusze:

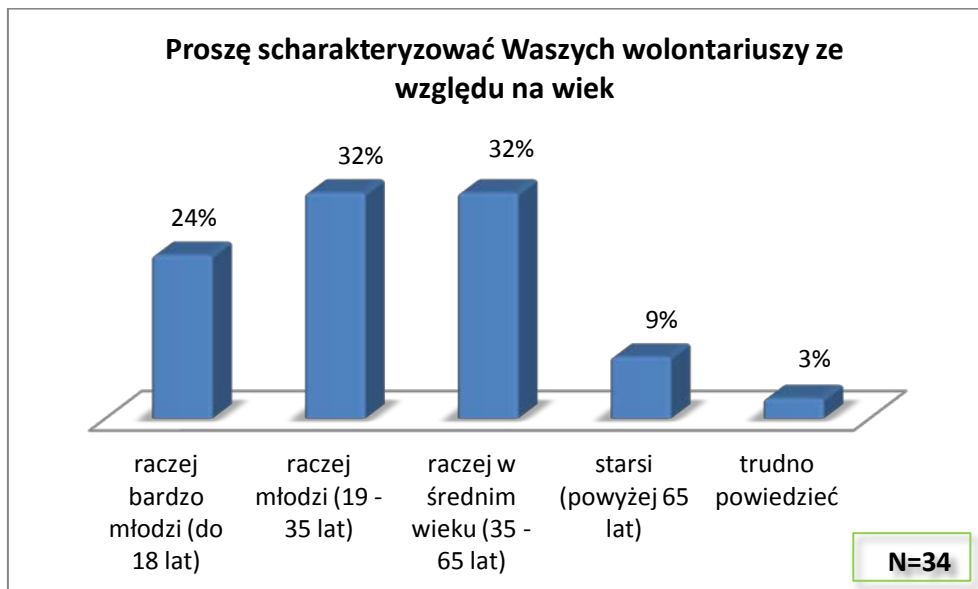
<i>Nazwa organizacji</i>	<i>Nazwa szkolenia</i>	<i>Organizator szkolenia</i>
Kieleckie Stowarzyszenie Chorych Na Stwardnienie Rozsiane SM, 25-355 Kielce, ul. Zagórska 14, tel. (41) 368-24-80	szkolenia dotyczące wolontariatu	Wolontariat Świętokrzyski
Stowarzyszenie Świętokrzyski Bank Żywności, 27-400 Ostrowiec, Aleja 3 Maja 73, tel. (41) 265-11-22	szkolenia dotyczące wolontariatu	wewnętrzne (wykorzystując materiały otrzymane przez Federację Polskich Banków Żywności)
Świętokrzyskie Stowarzyszenie Zapobiegania Patologiom „Kuźnia” Ostrowiec Świętokrzyski		wewnętrzne
Polski Komitet Pomocy Społecznej Zarząd Województwa Świętokrzyskiego, 25-005 Kielce, ul. Sienkiewicza 25, tel. (41) 344-35-27	szkolenia dotyczące wolontariatu i naszej instytucji	wewnętrzne
Stowarzyszenie Chrześcijańskie „Miejsce dla Ciebie” 25-020 Kielce, ul. Chęcińska 33/24	szkolenia dotyczące wolontariatu	wewnętrzne
Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, Koło w Suchedniowie, 26-130 Suchedniów, ul. Sportowa 1	ogólne	wewnętrzne
DPS Pińczów, ul. Wesola 5, tel. (41) 3572474	szkolenie BHP	wewnętrzne
Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Gminy Radków, 29-135 Radków 99, tel. (34) 35-41-120	Szkolenie „Fundusz Inicjatyw Obywatelskich”	wewnętrzne
Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta, Schronisko dla Kobiet, Lipowa 11, 27-500 Opatów,	szkolenia związane z tematami religijnymi	wewnętrzne
DPS, Pierzchnica 26-015, ul. Szkolna 36 DPS Dom Seniora im. Sue Ryder	ogólne	wewnętrzne
GOPS UG Mirzec 27-220 Mirzec	szkolenie dotyczące przemocy w rodzinie	terapeuta od spraw przemocy w rodzinie

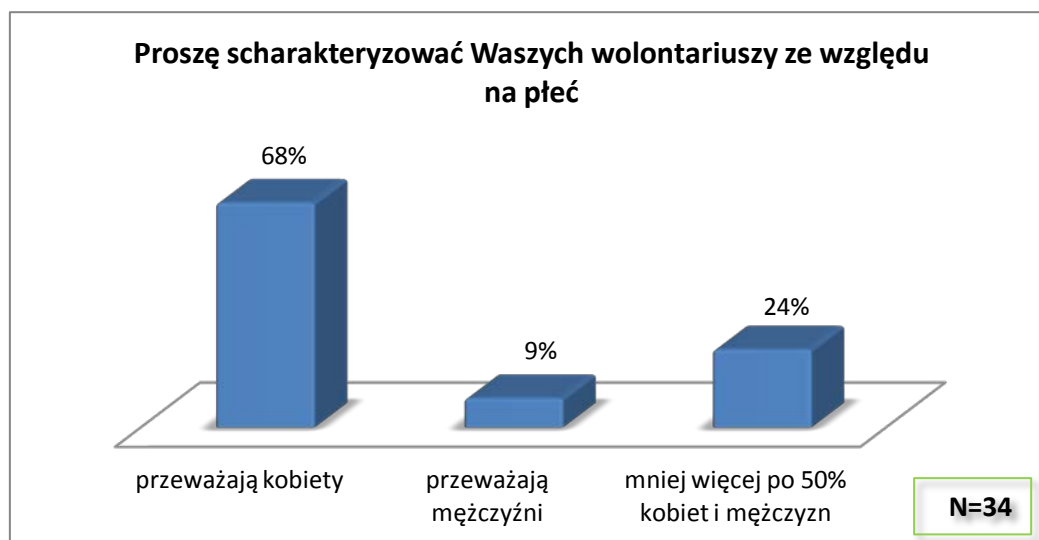
Nazwa organizacji	Nazwa szkolenia	Organizator szkolenia
MGOPS ul. Wschodnia 13 28-200 Staszów	szkolenie dotyczące programu Starszy Brat Starsza Siostra	koordynatora programu
Stowarzyszenie Pomoc Rodzinie „Przystań” 27-200 Starachowice, ul. Murarska 11	szkolenie dotyczące zagadnień prawnych dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Niebieska Linia w Warszawie
	Jak być skutecznym wolontariuszem	Niebieska Linia w Warszawie
		wewnętrzne
Związek Harcerstwa Polskiego, Komenda Hufca, 26-200 Końskie, ul. Robotnicza 2, tel. (41) 372-29-75	nie pamiętam	nie pamiętam
Świętokrzyski Klub AMAZONKI Kielce	szkolenia dotyczące wolontariatu	Dyrektor Wolontariatu w Kielcach
Świętokrzyskie Stowarzyszenie Na Rzecz Aktywizacji Zawodowej i Pomocy Młodzieży, 25-514 Kielce, ul. Kozia 10b, tel. (41) 34-438-41, 34-457-88	Podstawy prawne wolontariatu	Centrum Wolontariatu
	integracyjne szkolenia „Poprzez bramę”	Stowarzyszenie „Stop Klatka”
Stowarzyszenie Nadzieja Rodzinie Kielce	Dlaczego warto zostać wolontariuszem?	Centrum Wolontariatu
Polskie Stowarzyszenie Na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Staszowie, 28-200 Staszów, ul. Rytwińska 23, tel. (15) 864-37-09	Dogoterapia	Centrum Kynologiczne "Canit"

4.4. Charakterystyka wolontariuszy

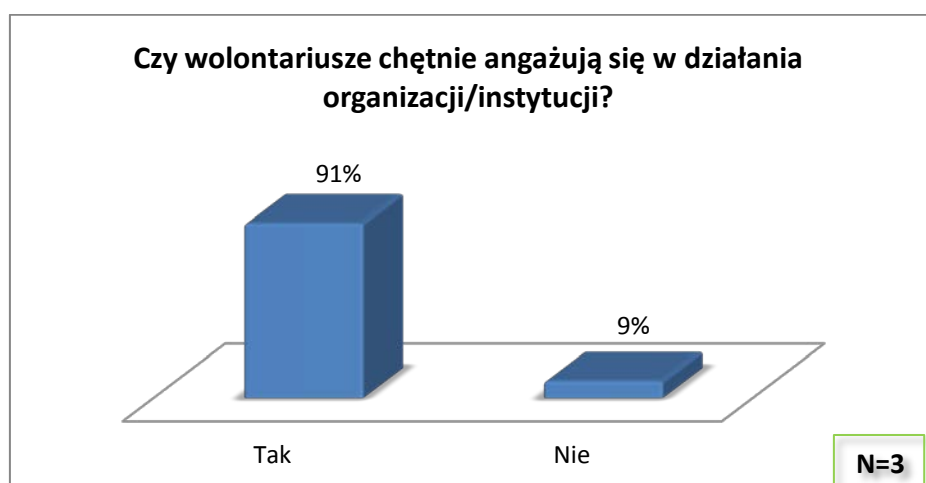
Ważnym elementem badania była ogólna charakterystyka wolontariuszy ze względu na płeć i wiek. Z badań wynika, że wolontariuszami w badanych placówkach w województwie świętokrzyskim są najczęściej osoby w wieku 19-35 lat oraz 35-65 lat (obie grupy wymieniło po 32% badanych). Znaczącą grupę stanowią również młodzi, niepełnoletni wolontariusze (24%). Najrzadziej udzielają się w badanych placówkach starsi wolontariusze (powyżej 65 roku życia).

W opinii badanych zdecydowanie częściej kobiety niż mężczyźni pracują jako wolontariusze (68%). Co czwarta osoba uznała, że wolontariuszami są zarówno kobiety, jak i mężczyźni.

Zdaniem większości badanych (91%) wolontariusze chętnie angażują się w działania organizacji / instytucji.

4.5. Bariery formalne utrudniające prowadzenie działalności

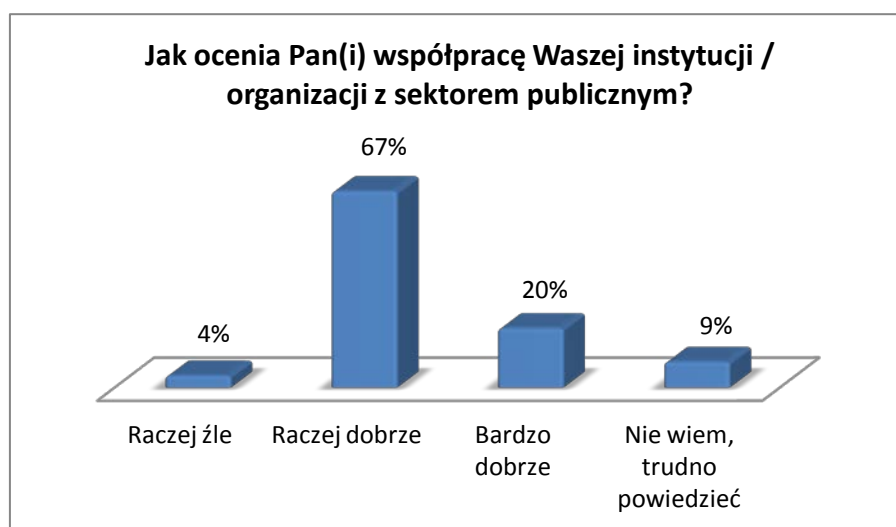
Kolejną kwestią, o którą zapytano respondentów były bariery formalne utrudniające instytucji / organizacji prowadzenie działalności. Wśród barier najistotniejszych najczęściej wymieniano bariery finansowe (44% wskazań), regulacje prawne (15%), biurokrację (12%) oraz częste zmiany przepisów (12%).

Brak wolontariuszy wymieniło zaledwie dwóch respondentów i to wśród barier najmniej istotnych.

15. Proszę wymienić trzy główne bariery formalne, czyli związane z działaniem instytucjonalnych podmiotów życia publicznego, utrudniające Waszej instytucji prowadzenie działalności i uszeregować je od najistotniejszej do najmniej ważnej	Bariera najistotniejsza		Bariera mniej ważna		Bariera najmniej istotna	
	N	%	N	%	N	%
finansowe	45	44,1%	12	21,8%	3	18,8%
lokalowe	5	4,9%	5	9,1%	0	0,0%
częste zmiany przepisów/skomplikowane/niespójne przepisy i procedury	12	11,8%	6	10,9%	0	0,0%
biurokracja/za dużo formalności	12	11,8%	6	10,9%	1	6,3%
za mało pracowników/za dużo obowiązków	5	4,9%	6	10,9%	2	12,5%
regulacje prawne ograniczają działalność/przepisy nie dostosowane są do realiów	15	14,7%	7	12,7%	1	6,3%
brak zakładów pracy dla bezrobotnych	2	2,0%	1	1,8%	2	12,5%
zła współpraca z lokalnymi władzami/instytucjami publicznymi//za mało pomocy	2	2,0%	4	7,3%	1	6,3%
problemy z wyjazdem w teren	0	0,0%	2	3,6%	1	6,3%
brak wolontariuszy	0	0,0%	0	0,0%	2	12,5%
odległość do większego miasta	1	1,0%	1	1,8%	0	0,0%
mały dostęp do specjalistów, lekarzy	1	1,0%	0	0,0%	2	12,5%
Inne (roszczenia petentów, pokoleniowe korzystanie z pomocy)	1	1,0%	3	5,5%	1	6,3%
brak DPSów, noclegowni, stowarzyszeń, hospicjów	1	1,0%	2	3,6%	0	0,0%

4.6. Współpraca badanych podmiotów z sektorem publicznym

Współpraca badanych podmiotów z sektorem publicznym została oceniona bardzo pozytywnie – 97% odpowiedzi (łącznie suma odpowiedzi „raczej dobrze” i „bardzo dobrze”).

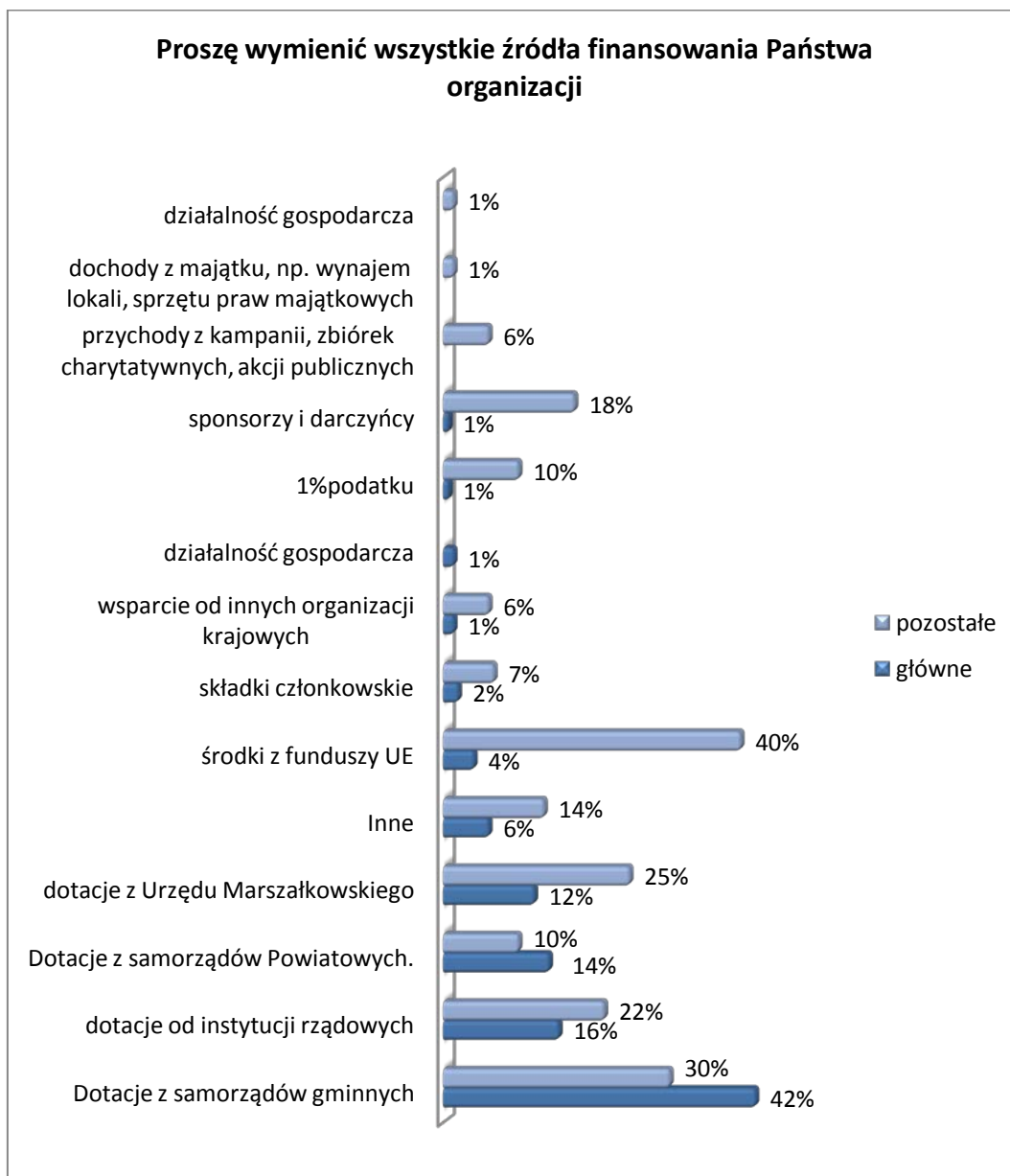
Osoby, które raczej źle oceniły współpracę z sektorem publicznym poproszono o uzasadnienie. Poniżej prezentujemy zestawienie wszystkich, nielicznych odpowiedzi.

Dlaczego źle ocenia Pan(i) Waszą współpracę z sektorem publicznym?

- zły kontakt z urzędnikami,
- małe zainteresowanie i brak zrozumienia,
- kadencyjność władz - zmiana polityki społecznej,
- brak zaangażowania ludzi,
- brak zrozumienia problemów ludzi na tym terenie, w wiejskim ośrodku,
- kryteria do pomocy społecznej są wysokie a świadczenia mniejsze; brak waloryzacji świadczeń pomocy społecznej,
- skomplikowane umowy, rozliczenia głównie z urzędem miasta

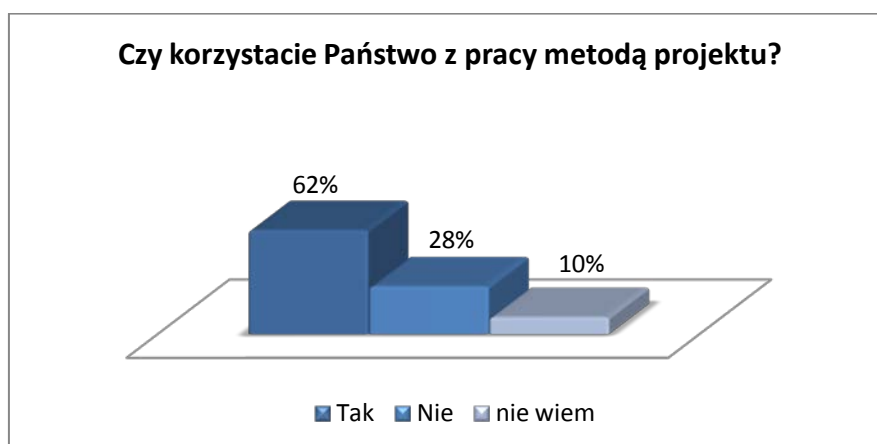
4.7. Źródła finansowania organizacji

Respondentów poproszono, aby wymienili główne źródło finansowania oraz wszystkie pozostałe z jakich korzystają. Nieco ponad 40% instytucji / organizacji jako główne źródło wymieniło dotacje z samorządów gminnych, a w dalszej kolejności dotacje od instytucji rządowych (16%) oraz z samorządów powiatowych (14%). Wśród pozostałych źródeł finansowania, wymienianych na drugim miejscu zdecydowanie najczęściej wskazywano na fundusze UE (40%).

4.8. Praca metodą projektu

Nieco ponad 60% badanych korzysta z popularnej metody pracy metodą projektu. Zaledwie co 10 respondent nie potrafił odpowiedzieć na to pytanie.

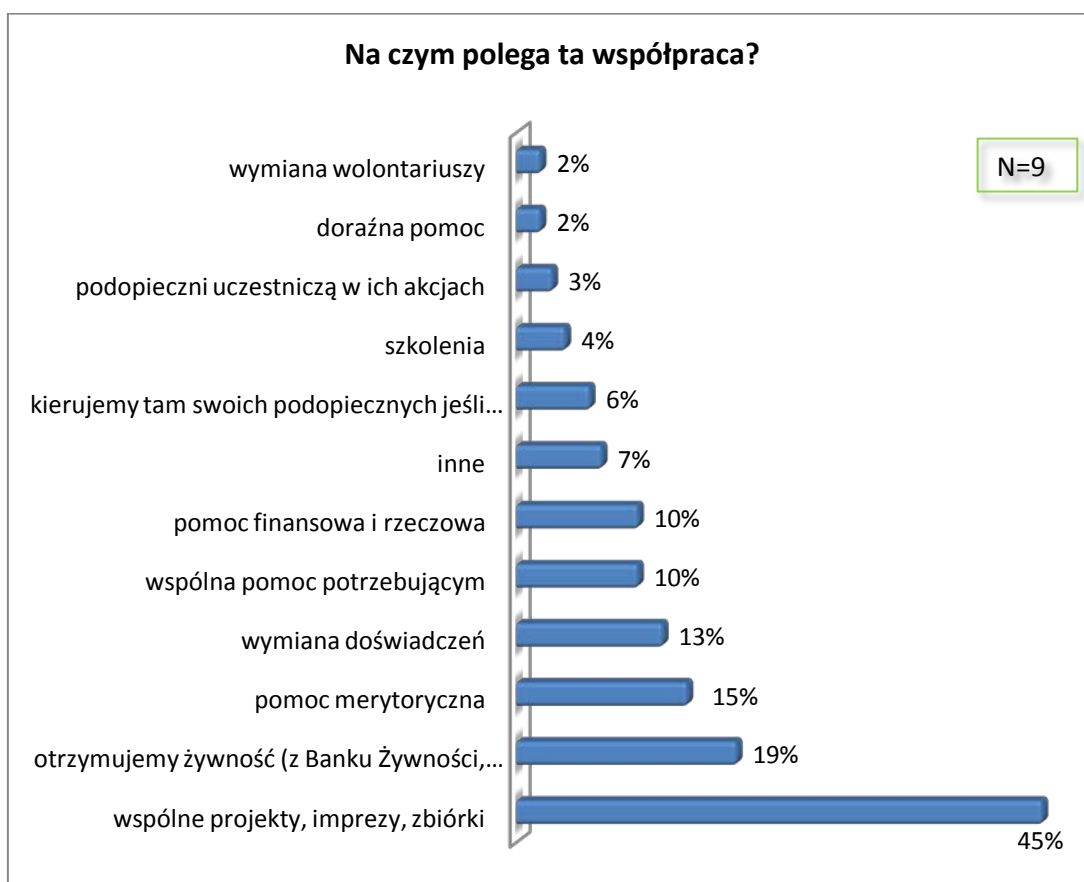

4.9. Współpraca z innymi podmiotami

Z badań wynika, że współpraca świętokrzyskich instytucji i organizacji z partnerami z innych regionów polski jest intensywna – aż 65% badanych zadeklarowało, że taka współpraca funkcjonuje.

Współpraca z organizacjami z innych regionów polega najczęściej na organizowaniu wspólnych projektów, imprez, zbiórek (45% wskazań).

Natomiast współpraca z zagranicznymi organizacjami pozarządowymi dotyczy tylko 5% badanych podmiotów z województwa świętokrzyskiego.

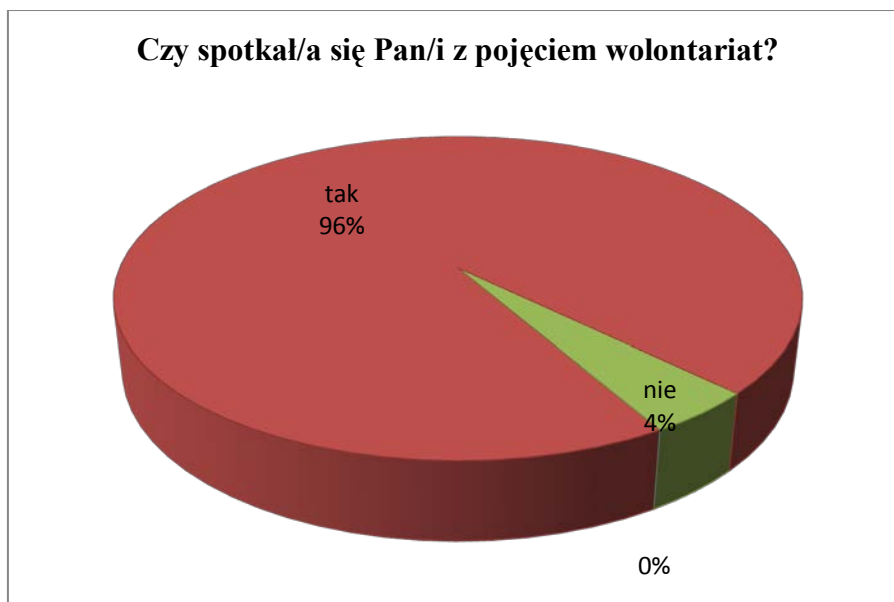
Na czym polega ta współpraca?

- Wspólne szkolenia
- Wsparcie finansowe
- Szwecja jest partnerem w projekcie, który ma na celu podnoszenie świadomości ekonomii społecznej w Województwie Świętokrzyskim
- Realizacja projektów dotyczących tworzenia systemów wsparcia osobom z zaburzeniami psychicznymi, wymiana doświadczeń i informacji
- Otrzymaliśmy od organizacji holenderskiej środki na remont schroniska
- Organizacje np. Caritas z Francji
- Kościół Katolicki z Wielkiej Brytanii - przyjeżdżali do Polski i organizowali wyjazdy dla dzieci, zabawy, uczyli języka
- ISEC - praktykanci z zagranicy

5. Wyniki badań – mieszkańcy województwa świętokrzyskiego

5.1. Znajomość i rozumienie pojęcia wolontariat

Na początek ankieterzy zapytali respondentów wprost o to, czy spotkali się z pojęciem wolontariatu. Aż 95% badanych mieszkańców województwa świętokrzyskiego zadeklarowało znajomość tego pojęcia.

Kolejne pytania dotyczyły szczegółowego rozumienia pojęcia wolontariat. Pragnęliśmy wysondować, czy pojęcie to jest rozumiane poprawnie. Ankieterzy odczytywali respondentom listę sześciu stwierdzeń, prosząc o udzielenie odpowiedzi, czy zgadzają się z nimi, czy też nie. Trzy stwierdzenia prawidłowo opisywały istotę wolontariatu, natomiast trzy były niezgodne z definicją tego pojęcia².

Stwierdzenia prawidłowo opisujące wolontariat:

„Wolontariat, to działalność dobrowolna” – aż 99% badanych mieszkańców świętokrzyskiego zgodziło się z tą wypowiedzią.

„Wolontariat, to dobrowolna, bezpłatna praca na rzecz innych, obcych osób” – z tą definicją wolontariatu zgodziło się 96% badanych.

„Wolontariusz zyskuje za swoją pracę inne korzyści niż materialne” – tylko nieco ponad połowa badanych (55%) zgodziła się z tą wypowiedzią.

² Zgodnie z definicją zawartą w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie wolontariuszem jest osoba fizyczna, która ochotniczo (dobrowolnie) i bez wynagrodzenia wykonuje świadczenia na zasadach określonych w ustawie angażując się w pracę na rzecz m.in. organizacji pozarządowych, organizacji kościelnych czy administracji publicznej. Z kolei Centrum Wolontariatu definiuje "wolontariat" jako świadomą, dobrowolną działalność podejmowaną na rzecz innych, wykraczającą poza więzy rodzinno-koleżeńsko-przyjacielskie (cyt. za: www.ngo.pl).

Stwierdzenia nieprawidłowo opisujące wolontariat:

„Wolontariusze czasami pobierają wynagrodzenie za swoją pracę” – z tą wypowiedzią zgodziło się 12% badanych.

„Wolontariat to praca za niską płacę” – z tą wypowiedzią zgodziło się 13% badanych.

„Ktoś, kto pomaga swojej rodzinie, to wolontariusz” – aż 37% uznało, że to zdanie właściwie opisuje wolontariat.

	nie zgadzam się		zgadzam się		nie wiem, trudno powiedzieć		Ogółem	
	Liczebność	%	Liczebność	%	Liczebność	%	Liczebność	%
Wolontariat, to działalność dobrowolna	6	0,6%	990	98,7%	7	0,7%	1003	100,0%
Wolontariusze czasami pobierają wynagrodzenie	771	76,9%	120	12,0%	112	11,2%	1003	100,0%
Wolontariat, to dobrowolna, bezpłatna	26	2,6%	966	96,3%	11	1,1%	1003	100,0%
Wolontariat, to praca za niską płacę	790	78,8%	134	13,4%	79	7,9%	1003	100,0%
Ktoś kto pomaga swojej rodzinie, to wolontariusz	561	55,9%	375	37,4%	67	6,7%	1003	100,0%
Wolontariusz zyskuje za swoją pracę korzyści inne niż materialne	362	36,1%	555	55,3%	86	8,6%	1003	100,0%

Analitycznie wyodrębniono odsetek osób, które wybrały wyłącznie poprawne określenia dotyczące wolontariatu – wynosi on 23%. Możemy pokusić się o wniosek, że taki odsetek badanej populacji rozumie prawidłowo pojęcie wolontariat. Co ciekawe, najlepiej rozumieją pojęcie wolontariat najmłodszy respondenci – w grupie wiekowej 15-19 lat odsetek wyłącznie poprawnych odpowiedzi wyniósł ok. 42%.

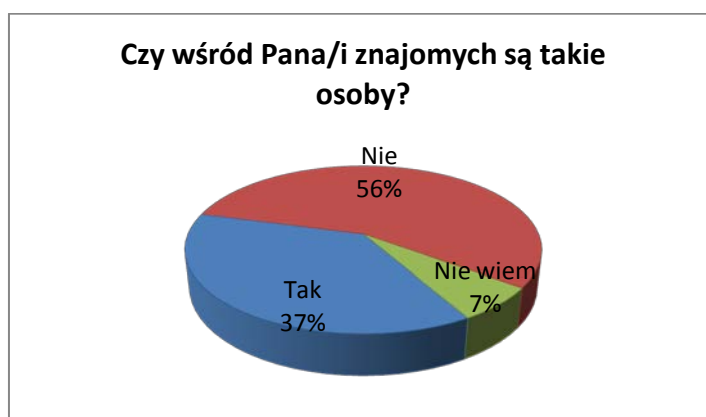
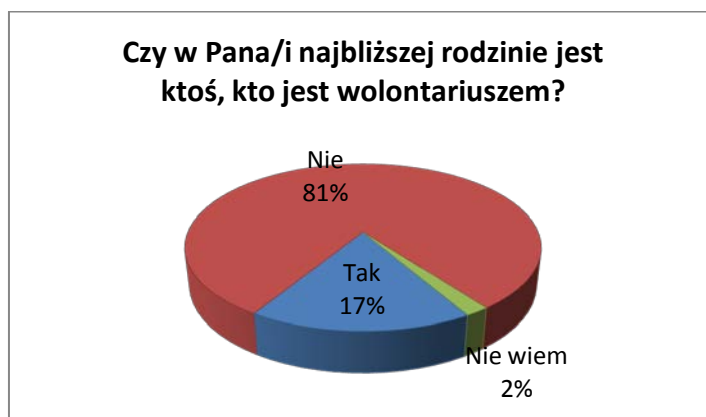
rozumienie pojęcia wolontariat:	N	%
same poprawne odpowiedzi	233	23,2%
przynajmniej jedna błędna odpowiedź	770	76,8%
Ogółem	1003	100,0%

	wiek badanych													
	15 - 19 lat		20 - 25 lat		26 - 35 lat		36 - 50 lat		51 - 65 lat		powyżej 65 lat		Ogółem	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
same poprawne odpowiedzi	31	41,9%	28	32,9%	59	32,6%	41	17,7%	46	17,8%	28	16,1%	233	23,2%
przynajmniej jedna błędna odpowiedź	43	58,1%	57	67,1%	122	67,4%	190	82,3%	212	82,2%	146	83,9%	770	76,8%
Ogółem	74	100,0%	85	100,0%	181	100,0%	231	100,0%	258	100,0%	174	100,0%	1003	100,0%

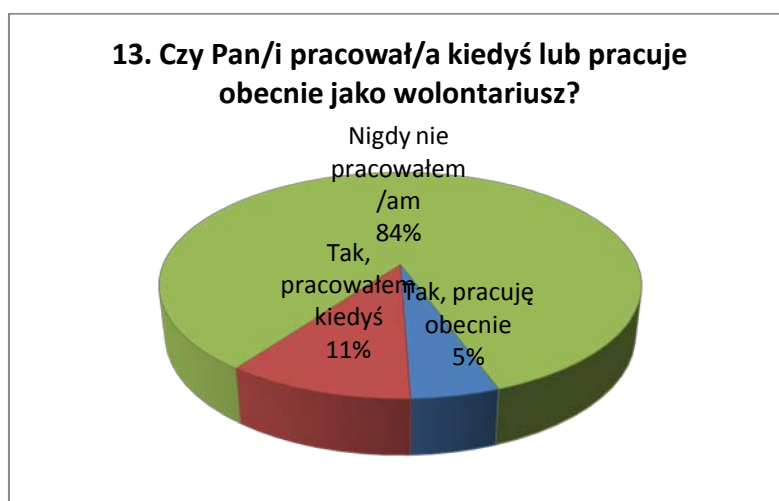
5.2. Uczestnictwo w wolontariacie i organizacjach pozarządowych

Z deklaracji badanych wynika, że 17% mieszkańców województwa świętokrzyskiego ma w swojej najbliższej rodzinie wolontariusza, natomiast wśród znajomych – aż 37%.

Porównując te wyniki z prawidłowym rozpoznaniem pojęcia wolontariat (patrz: Rozdział 5.2.) należy podchodzić do nich z rezerwą, gdyż można się domyślać, że respondenci za wolontariuszy uznali również osoby, które zgodnie z definicją nie są nimi (np. kogoś, kto pomaga swojej rodzinie lub kogoś, kto otrzymuje bardzo niską płacę lub wręcz pracuje dorywczo, za niewielkie pieniądze).

W badanej populacji udało się dotrzeć do 5% osób, które obecnie pracują jako wolontariusze, natomiast 11% zajmowało się wolontariatem w przeszłości.

Nieco ponad 60% badanych, którzy pracują jako wolontariusze, to osoby powyżej 36 roku życia.

		13. Czy Pan/i pracował/a kiedyś lub pracuje obecnie jako wolontariusz?							
		Tak, pracuję obecnie		Tak, pracowałem kiedyś		Nigdy nie pracowałem/am		Ogółem	
		N	%	N	%	N	%	N	%
wiek badanych	15 - 19 lat	6	12,0%	13	12,3%	55	6,5%	74	7,4%
	20 - 25 lat	5	10,0%	16	15,1%	64	7,6%	85	8,5%
	26 - 35 lat	8	16,0%	31	29,2%	142	16,8%	181	18,0%
	36 - 50 lat	11	22,0%	25	23,6%	195	23,0%	231	23,0%
	51 - 65 lat	10	20,0%	13	12,3%	235	27,7%	258	25,7%
	powyżej 65 lat	10	20,0%	8	7,5%	156	18,4%	174	17,3%
	Ogółem	50	100,0%	106	100,0%	847	100,0%	1003	100,0%

Prawie połowa wolontariuszy, których zidentyfikowano w badanej populacji, to osoby z wyższym wykształceniem, zdecydowaną przewagą mają kobiety (68%).

		13. Czy Pan/i pracował/a kiedyś lub pracuje obecnie jako wolontariusz?							
		Tak, pracuję obecnie		Tak, pracowałem kiedyś		Nigdy nie pracowałem/am		Ogółem	
		N	%	N	%	N	%	N	%
wykształcenie	Podstawowe	6	12,0%	9	8,5%	69	8,1%	84	8,4%

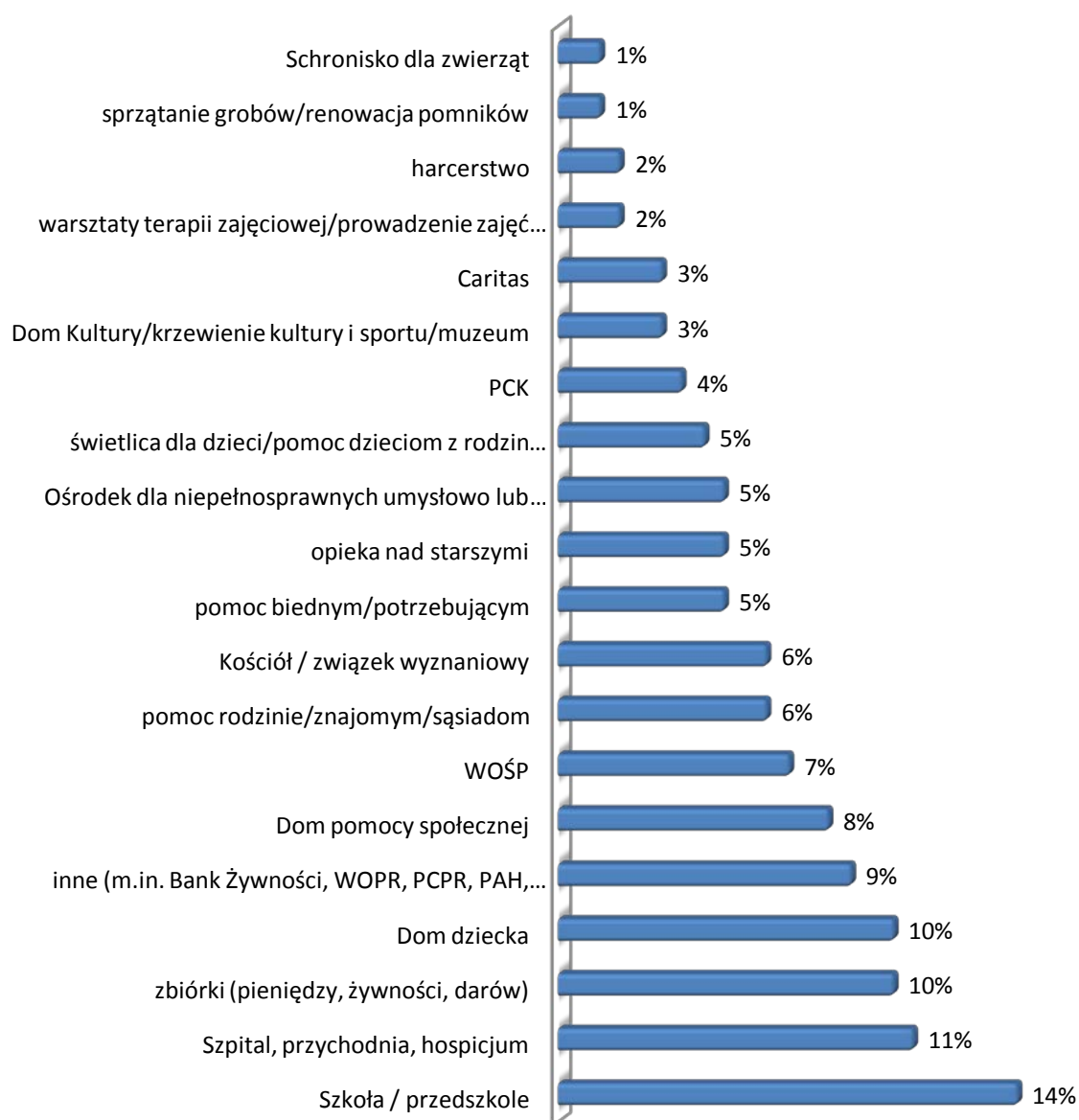
	Zasadnicze zawodowe	4	8,0%	7	6,6%	180	21,3%	191	19,0%
	Średnie	16	32,0%	40	37,7%	386	45,6%	442	44,1%
	Wyższe	24	48,0%	50	47,2%	208	24,6%	282	28,1%
	Odmowa odpowiedzi	0	,0%	0	,0%	4	,5%	4	,4%
	Ogółem	50	100,0%	106	100,0%	847	100,0%	1003	100,0%

		13. Czy Pan/i pracował/a kiedyś lub pracuje obecnie jako wolontariusz?							
		Tak, pracuję obecnie		Tak, pracowałem kiedyś		Nigdy nie pracowałem/am		Ogółem	
		N	%	N	%	N	%	N	%
płeć	Kobieta	34	68,0%	48	45,3%	470	55,5%	552	55,0%
	Mężczyzna	16	32,0%	58	54,7%	377	44,5%	451	45,0%
	Ogółem	50	100,0%	106	100,0%	847	100,0%	1003	100,0%

		13. Czy Pan/i pracował/a kiedyś lub pracuje obecnie jako wolontariusz?							
		Tak, pracuję obecnie		Tak, pracowałem kiedyś		Nigdy nie pracowałem/am		Ogółem	
		N	%	N	%	N	%	N	%
	wieś	26	52,0%	48	45,3%	477	56,3%	551	54,9%
	miasto	24	48,0%	58	54,7%	370	43,7%	452	45,1%
	Ogółem	50	100,0%	106	100,0%	847	100,0%	1003	100,0%

Wolontariusze z województwa świętokrzyskiego wyłonieni z populacji generalnej udzielają się najczęściej w przedszkolach lub szkołach (14% wskazań), szpitalach, przychodniach, hospicjach (11%), uczestniczą w zbiórkach pieniężnych lub pomagają w domach dziecka (po 10% wskazań). Szczegółowe zestawienie odpowiedzi zamieszczono na następnej stronie.

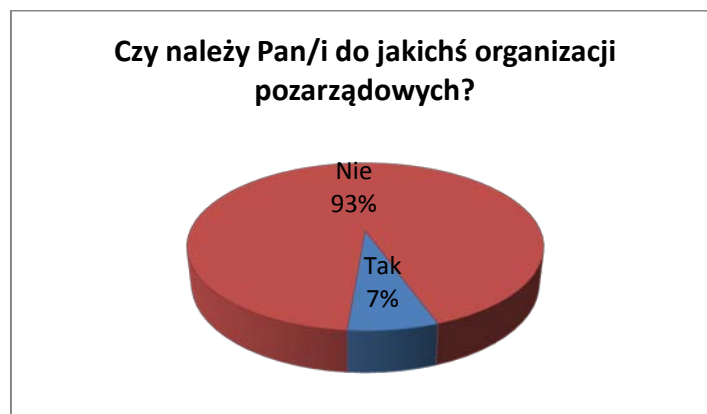
**Czym zajmuje / zajmowała się instytucja w której Pan/i pracowat/a
(jaki rodzaj działalności)?**

Tylko nieco większy odsetek badanych niż w przypadku wolontariatu (ok. 7%) zadeklarował przynależność do organizacji pozarządowych.

Najpopularniejszą organizacją pozarządową w województwie świętokrzyskim są Ochotnicze Straże Pożarne (wskazywane przez 17% spośród tych, którzy do jakiejś organizacji należą), a na drugim miejscu wymieniano związki zawodowe (10% wskazań), a w dalszej kolejności - związki / kluby emerytów, rencistów (9%), ZHP (7%) oraz koła gospodyń wiejskich i PCK (po 6%).

Pozostałe organizacje były wymieniane przez pojedyncze osoby (lista ponad 30 organizacji, zamieszczona została na stronie 10).

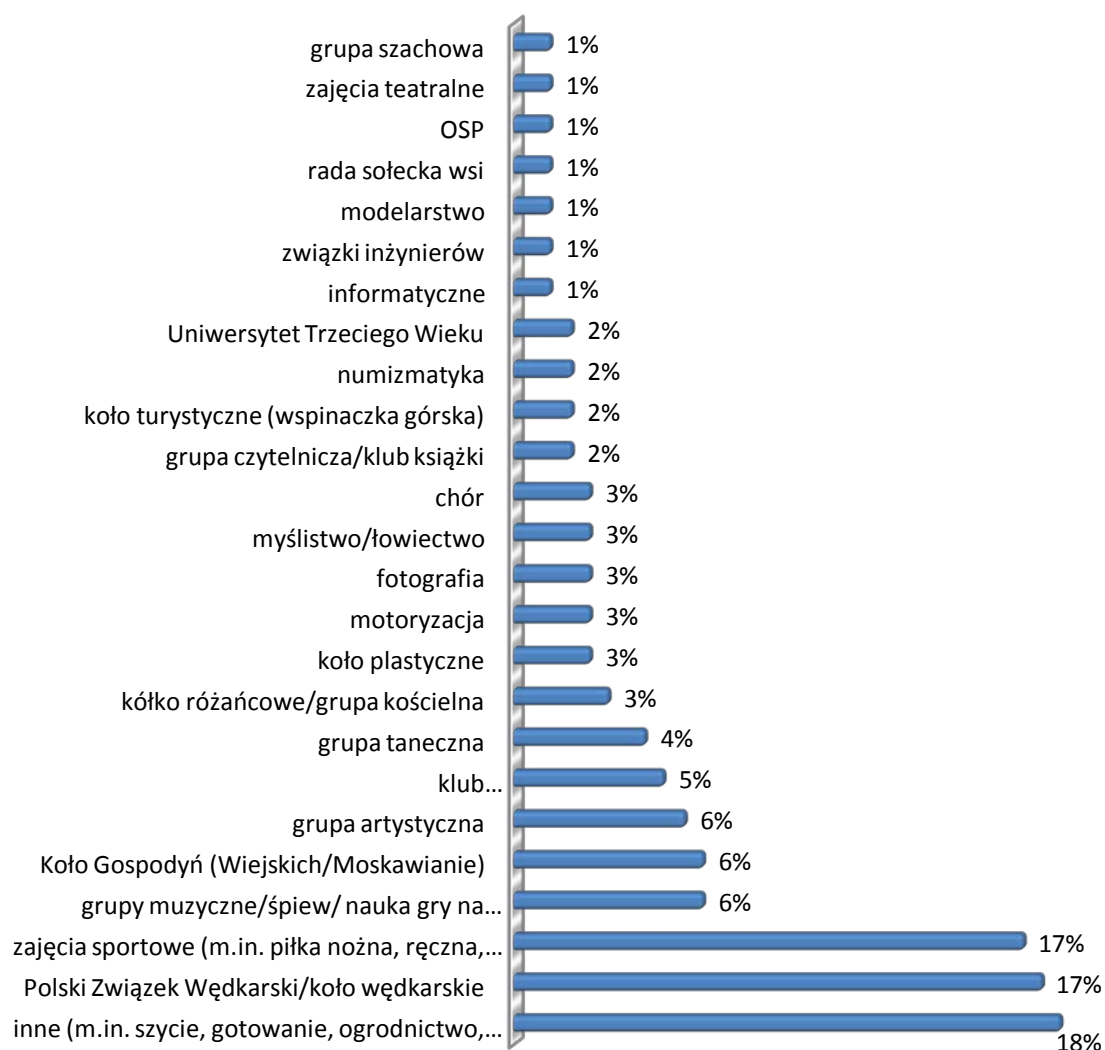
Kolejną kwestią o którą pytaliśmy mieszkańców województwa świętokrzyskiego, było uczestnictwo w grupach zainteresowań. Co szósta badana osoba zadeklarowała przynależność do tego typu grup.

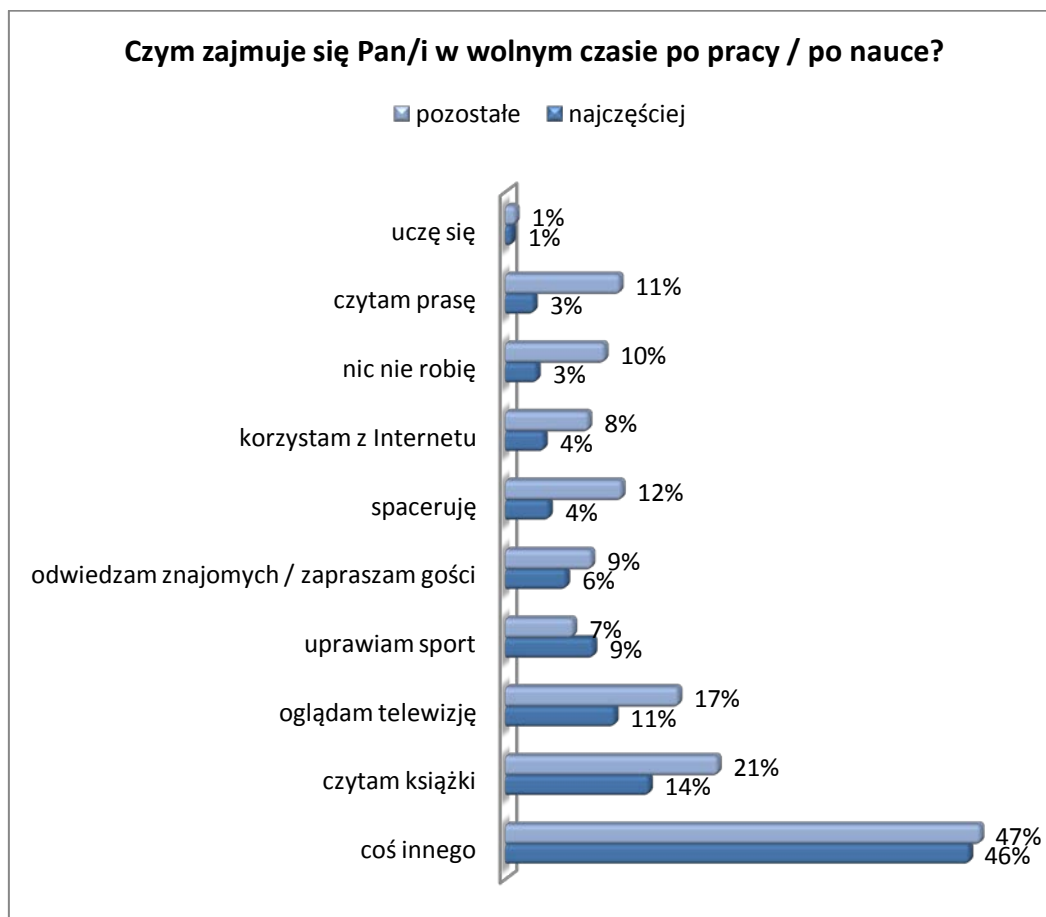
Z badań wynika, że najpopularniejszą zorganizowaną grupą hobbystyczną w województwie świętokrzyskim jest Polski Związek Wędkarski oraz ogólnie – „zajęcia sportowe” (po 17% wskazań). Najliczniejszą kategorię nazwaną przez nas „inne” stanowią liczne kółka zainteresowań, wymieniane przez pojedyncze osoby (m.in. brydżowe, zajmujące się szyciem, gotowaniem, ogrodnictwem, itd.).

Na następnej stronie przedstawiamy zestawienie wymienionych przez badanych grup zainteresowań.

Przynależność do grup zainteresowań

Ważną kwestią, o którą pytaliśmy respondentów jest spędzanie wolnego czasu po pracy / nauce. Mając wskazać jedną czynność ankietowani najczęściej podawali najczęściej „coś innego” (na wsi dominująca odpowiedź: „nie mamy wolnego czasu”; ponadto w kategorii inne pojawiały się odpowiedzi „bawię dzieci / wnuki”, „uprawiam ogród, działkę”, „szydełkuję), dalej „czytam książki” (14%), „oglądam telewizję” (11%), a dalej „uprawiam sport” (9%). Tylko 3% badanych odpowiedziało, że „nic nie robi”.

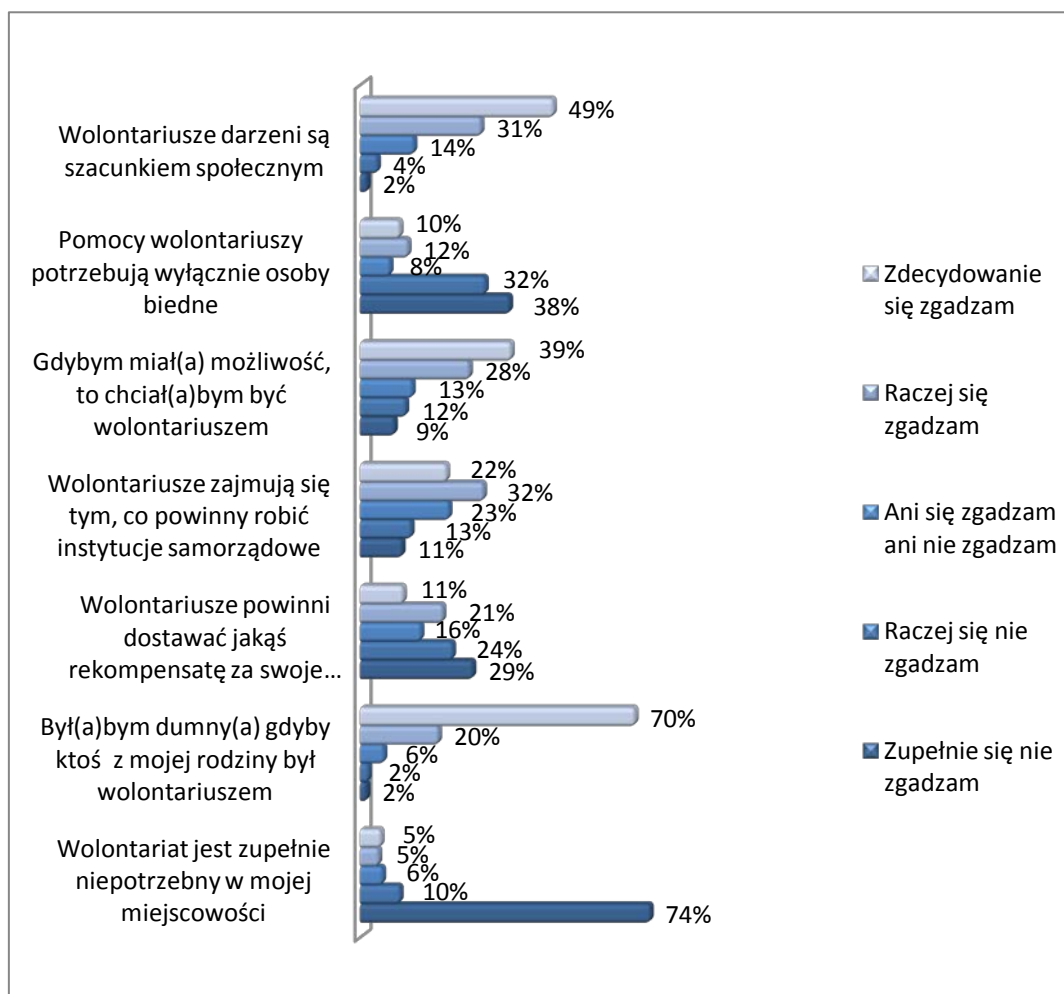
5.3. Szczegółowe opinie na temat wolontariatu

Ankieterzy odczytali respondentom listę zdań opisujących wolontariat prosząc o ustosunkowanie się do nich za pomocą pięciostopniowej skali - „zgadzam się – nie zgadzam się”.

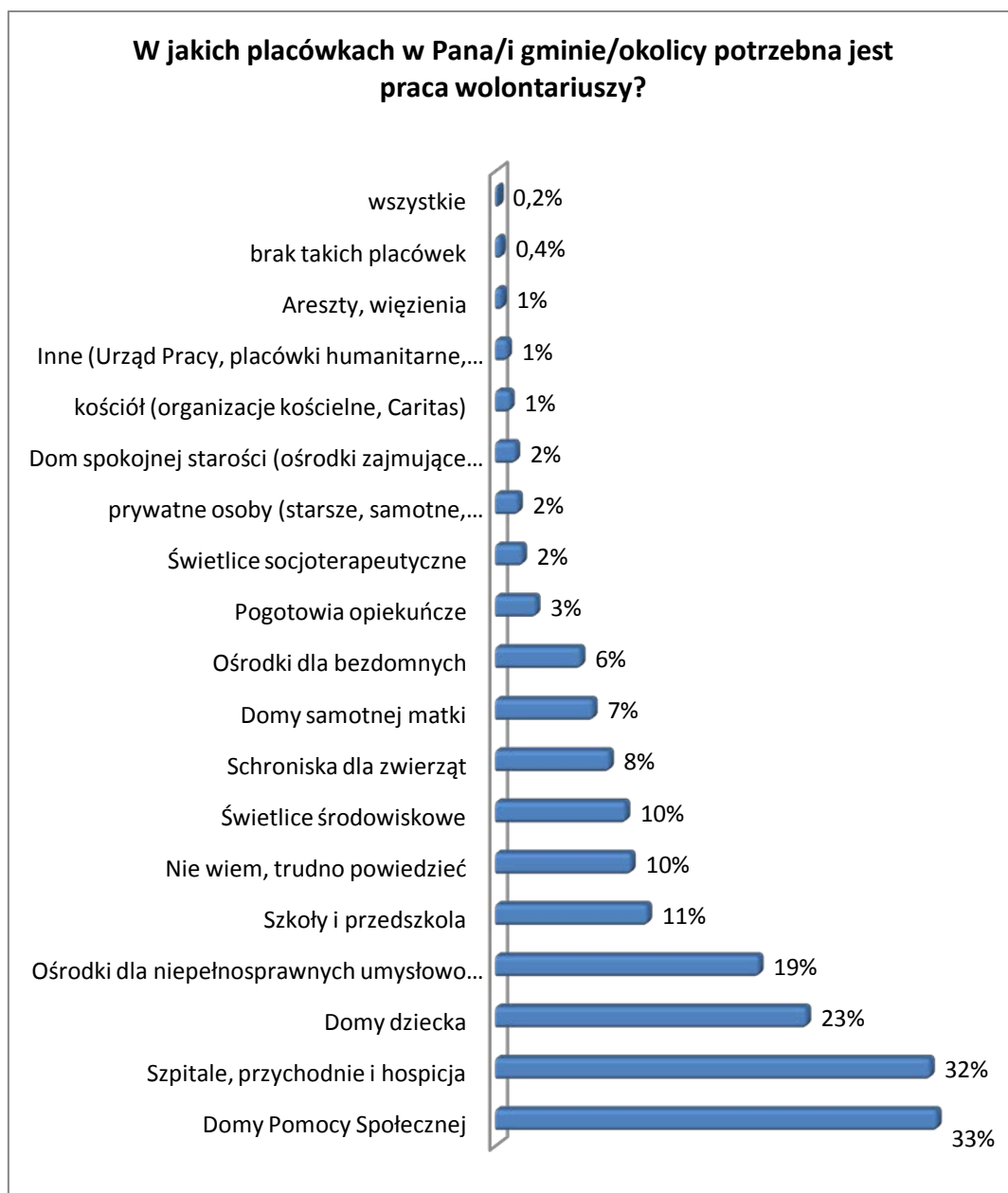
- ✓ „*Wolontariusze darzeni są szacunkiem społecznym*” - ta wypowiedź została uznana za trafną przez 80% badanych, można powiedzieć, że nie wzbudziła kontrowersji.
- ✓ „*Pomocy wolontariuszy potrzebują wyłącznie osoby biedne*” – w przypadku tej kwestii również panowała jednomyślność – aż 70% badanych nie zgodziło się z nią.

- ✓ „Gdybym miał/a możliwość, to chciałabym być wolontariuszem” – to zdanie potwierdzone zostało przez 67% badanych.
- ✓ „Wolontariusze zajmują się tym, co powinny robić instytucje samorządowe” – badani nie uznali za słuszną tę wypowiedź – aż trzy czwarte nie zgodziło się z tym, że instytucje samorządowe powinny przejąć rolę wolontariatu; w przypadku tej kwestii największy odsetek badanych (23%) nie miał zdania (nie potrafił udzielić odpowiedzi).
- ✓ „Wolontariusze powinni dostawać jakąś rekompensatę za swoje działania” – co trzeci respondent uważałby taką sytuację za właściwą, natomiast nieco ponad połowa (53%) była przeciwnego zdania.
- ✓ „Był/a/bym dumny/a gdyby ktoś z mojej rodziny był wolontariuszem” – to zdanie odebrano najbardziej jednomyślnie – 90% badanych zgodziło się z tą wypowiedzią.
- ✓ „Wolontariat jest zupełnie niepotrzebny w mojej miejscowości” – w tym przypadku 84% badanych było przeciwnego zdania.

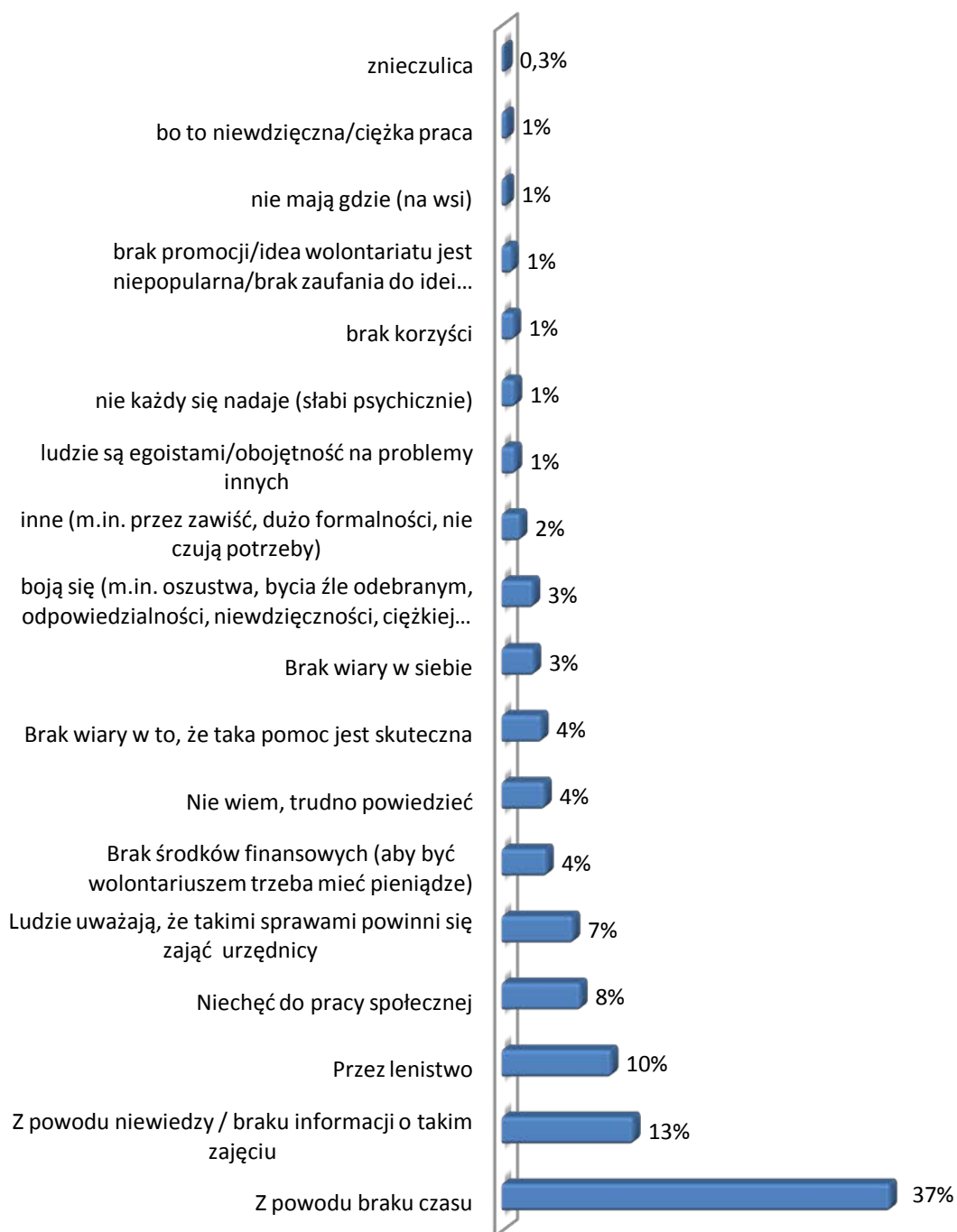

Kolejną kwestią korespondującą z powyższym zagadnieniem było wymienienie placówek, jakie zdaniem respondentów potrzebują wolontariuszy. W opinii jednej trzeciej badanych wolontariusze potrzebni są w Domach Pomocy Społecznej, podobny odsetek (32%) wymienił szpitale, przychodnie, hospicja, a 23% wskazało Domy Dziecka.

Jak już wspomniano wcześniej, w badanej populacji zaledwie 5% respondentów jest zaangażowanych w wolontariat. Największy odsetek ankietowanych uznał, że brak zaangażowania wynika z braku czasu (37%).

Dlaczego Pana/i zdaniem ludzie nie chcą angażować się w wolontariat?

Nasi ankieterzy zapytali respondentów, dlaczego ich zdaniem ludzie angażują się w wolontariat (w przypadku tego pytania ankieterzy precyzyjnie podawali, co mamy na myśli używając pojęcia „wolontariat”). Najczęściej padała w tym kontekście odpowiedź: „z chęci udzielania pomocy” (44%), „z potrzeby serca, ducha” (25%).

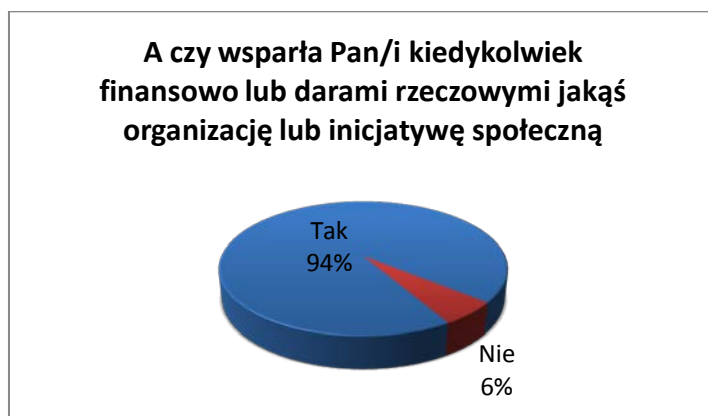
Z punktu widzenia respondentów istotne są również motywy religijne – świadczą o tym takie odpowiedzi jak „żeby odkupić grzechy”, „przekonania religijne, miłość Boga (...)”. Nawet w przypadku pozornie neutralnych wypowiedzi pojawiają się dookreślenia charakterystyczne dla języka religijnego „dobre serce”, „potrzeba ducha”.

10. Jak Pan/i sądzi, dlaczego ludzie angażują się w wolontariat, czyli w dobrowolną, bezpłatną pracę na rzecz innych, obcych osób?	Liczebność	%
z chęci udzielania pomocy (dobra wola / dobre chęci)	441	44,0%
z potrzeby serca / ducha, dobre serce	250	24,9%
czują taką potrzebę/chcą czynić dobro / z poczucia obowiązku i miłość wobec bliźniego	179	17,8%
dla własnej satysfakcji/samorealizacji/spełnienia/dowartościowania się	82	8,2%
dla zabicia czasu / z nudów / mają wolny czas	50	5,0%
inne (m.in. nie mają wyjścia, dzieci dostają punkty w szkole, są uczciwi, mają na to środki, naiwni)	49	4,9%
sami kiedyś potrzebowali pomocy (albo będą potrzebowali) /przeżyli coś przykrego	46	4,6%
trzeba pomagać / widzą wokół coraz więcej potrzebujących i wiedzą, że tak trzeba/to ludzkie odruchy	39	3,9%
z empatii/wrażliwości/współczucia/litości	32	3,2%
mają takie powołanie/predyspozycje/charakter/naturę	32	3,2%
bo lubią	29	2,9%
przekonania religijne, miłość Boga, dążenie do wyższych celów	19	1,9%
żeby zdobyć doświadczenie/wpis do CV	18	1,8%
z samotności/chęci poznania kogoś/przebywania wśród ludzi	17	1,7%
dla zysków (materialnych)/zdarzają się oszuści	10	1,0%
wychowanie/życzliwość/serdeczność	8	0,8%
to pasja/hobby/sposób na życie	7	0,7%
żeby odkupić/zmazać grzechy/zadośćuczynienie	5	0,5%
Nie wiem, trudno powiedzieć	29	2,9%

Uwaga: pytanie wielowyborowe, procenty nie sumują się do 100

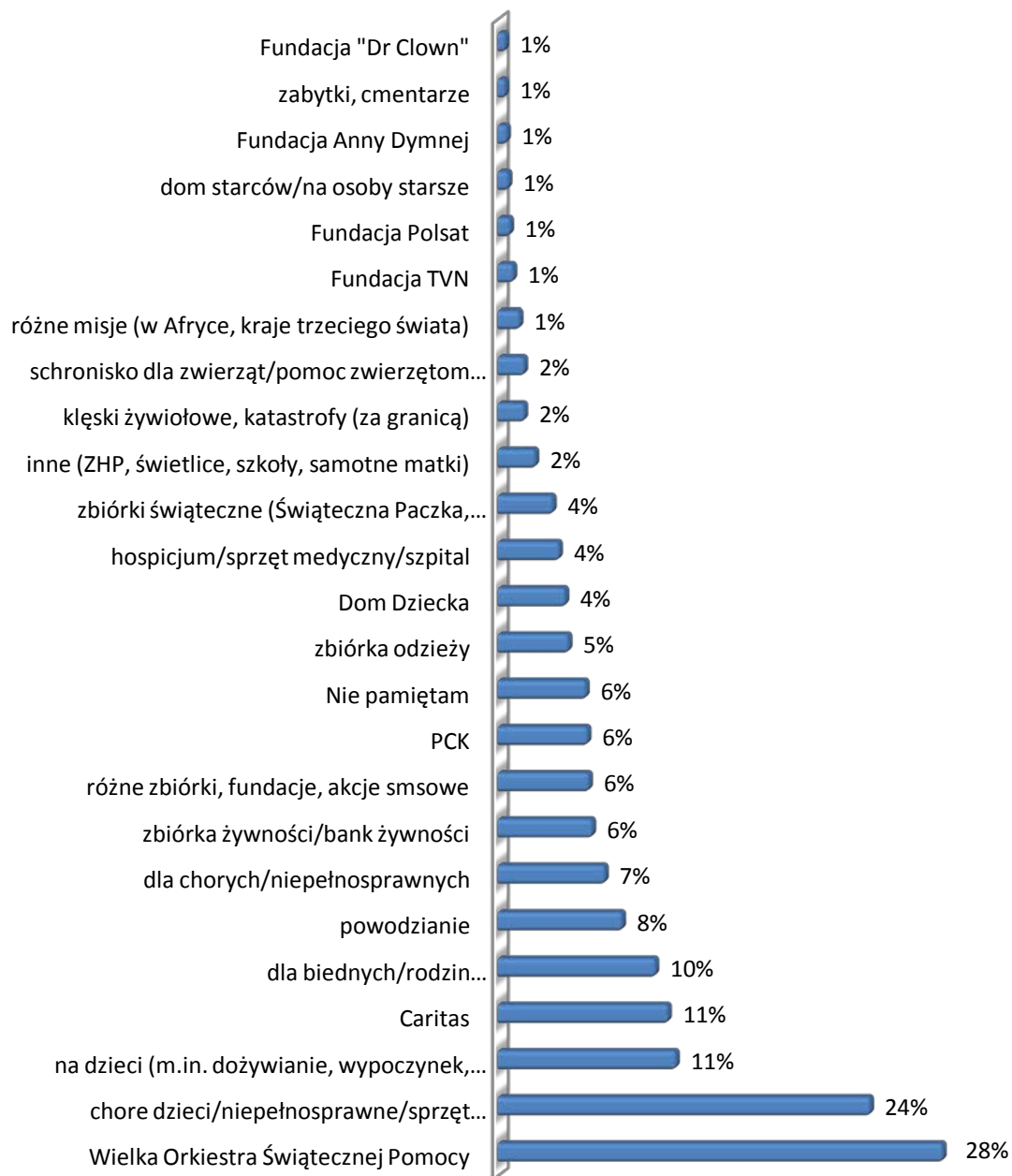
5.4. Udzielanie pomocy potrzebującym w różnych formach

Z badań wynika, że 63% badanych mieszkańców województwa świętokrzyskiego przekazało 1% podatku na organizację pożytku publicznego, natomiast aż 94% przyznało się do wsparcia w formie finansowej lub daru jakąś organizację lub inicjatywę społeczną (najczęściej była to WOŚP – 28% wskazań, pomoc chorym / niepełnosprawnym dzieciom – 24%), pomoc dzieciom – na dożywianie, wypoczynek, stypendia (11%) oraz na Caritas (11%). Z danych uzyskanych z „informacji dotyczącej kwot 1% należnego podatku dochodowego od osób fizycznych przekazanych organizacjom pożytku publicznego z rozliczenia za rok 2010” wynika, iż do izby skarbowej w Kielcach podatnicy przekazali 8 404 918,14 zł dla organizacji pozarządowych co stanowi 2,10% kwoty przekazanej w skali kraju.

Pomijając nawet niezwykle powszechne i dość oczywiste uczestnictwo w całej Polsce w WOŚP, wypada stwierdzić, że deklarowana przez badanych mieszkańców województwa świętokrzyskiego pomoc potrzebującym jest intensywna. Poniżej szczegółowa lista obejmująca instytucje, organizacje i cele pomocy, jakiej udzielili respondenci.

Na jaki cel było przeznaczone wsparcie?

6. Wyniki badań jakościowych – wywiady z wolontariuszami

Głównym celem badawczym tej części projektu było poznanie motywacji, jakimi kierują się osoby decydujące się na działalność w charakterze wolontariuszy. Wywiady pogłębione zrealizowano z 20 wolontariuszami reprezentującymi różne instytucje, będącymi w różnym wieku, zarówno z kobietami, jak i mężczyznami.

Cytaty z wywiadów oznaczono kursywą, zachowując oryginalne brzmienie.

6.1. Charakterystyka pracy wolontariusza

Charakter pracy wolontariuszy determinowany jest w dużej mierze specyfiką instytucji, organizacji w jakiej się udzielają. Respondenci wymieniali zatem pomoc przy organizowaniu akcji typu Szlachetna Paczka, czy też Pożegnanie Wakacji, zbiórki żywności, opieka nad dziećmi i organizowanie im czasu (np. w świetlicach), opieka na koloniach, pomoc przy robieniu zakupów (osobom starszym, nie w pełni sprawnym ruchowo), prowadzenie rozmów, zabawianie unieruchomionych osób, „podtrzymywanie na duchu” (np. w hospicjum), pomoc w kuchni, pomoc przy rozliczaniu PIT-ów, pomoc podczas prezentacji sprzętu dla niewidomych, itd. Lista tych zajęć jest długa, respondenci nierzadko wymieniali bardzo różne czynności, jakie wykonują w ramach pracy wolontariusza, mniej lub bardziej skomplikowane. Z tego zestawienia widać, że są to zarówno prace fizyczne, jak również umysłowe, a nawet można by rzec „pomoc duchowa” (w przypadku osób, które pracują w hospicjach).

Kolejny wniosek, jaki się narzuca – ogromne spektrum czynności jakie wykonują wolontariusze wymaga zróżnicowanych umiejętności, kompetencji oraz predyspozycji (również fizycznych): *nie mam stricte zadań personalnych. Podział pracy jest płynny, dzielimy się zadaniami w miarę potrzeb* – stwierdził jeden z badanych. Można pokusić się o prosty wniosek – wolontariuszem może być każdy, aby propagować wolontariat istotne jest zatem dotarcie do różnych grup społecznych.

Badanych pytano, od jak dawna są zaangażowani w pracę wolontariusza. Kwestia ta oczywiście jest uzależniona w dużej mierze od wieku badanych, natomiast niezwykle interesująca z punktu widzenia badacza jest konstatacja, że wielu respondentów zajmuje się wolontariatem od bardzo wielu lat – osoba związana z MGOPS-em pracuje jako wolontariuszka ok. 20 lat. W przypadku wolontariuszy z długim stażem „przygoda” ta zaczynała się często w szkole lub na studiach („*wolontariuszką byłam już na ostatnim roku studiów (...) w liceum - WOŚP, zbiórki, nie wiązałam tego nawet z ideą wolontariatu*”).

6.2. Przyczyny wyboru określonej instytucji / organizacji

Drogi, jakim wolontariusze trafili do danej instytucji / organizacji były bardzo różne. Niektóre osoby trafiły zupełnie przypadkowo, inne ze względu na sytuację rodzinną (np. ktoś w rodzinie jest niewidomy). Istotną kwestią była również znajomość instytucji, co dotyczy np. Caritasu, który jak się wydaje funkcjonuje w powszechnej świadomości jako synonim instytucji charytatywnej (*dużo słyszałam o CARITAS i o wolontariuszach - że pomagają i są to dobrzy ludzie - dołączyłam, bo też chcę być dobrym człowiekiem – stwierdziła wolontariuszka*).

W działalność wolontaryjną często trafiają również osoby religijne, namówione do tego przez duchownych (jak wspomniała jedna z respondentek - *W liceum ksiądz pokazał nam jak można pomagać innym osobom. Podczas wieczorku w hospicjum poczułam, że ja pragnę też komuś dać - nie z przymusu, ale mogę częściej przychodzić i pomagać. Obecnie działam dzięki biskupowi, z którym mieliśmy zajęcia oraz koleżance*).

Istotnym czynnikiem, który spowodował wybranie określonej instytucji było również polecenie znajomych osób, będących wolontariuszami, czyli mówiąc językiem marketingowym – „reklama” jaką robili temu zajęciu i instytucji w której pracują.

Co ciekawe, tylko nieliczni respondenci (dwie osoby) słyszały o Biurze Pośrednictwa Pracy dla Wolontariuszy. Jeden z respondentów udzielający się w Caritasie skomentował: *tak słyszałem, ale nie korzystałem; nie słyszałem też, by ktoś ze znajomych trafił do wolontariatu dzięki tej instytucji*.

6.3. Czas poświęcany na pracę w charakterze wolontariusza

Badani wolontariusze poświęcają na pracę od kilku do nawet kilkudziesięciu godzin tygodniowo, często robią to również w weekendy. Niektórzy nie potrafili oszacować tego w ten sposób, gdyż angażują się przy określonych projektach. Istotniejsze dla nas od próby oszacowania konkretnej liczby godzin, jaką badani poświęcają na pracę, było wysondowanie stopnia ich zaangażowania. Jedna z wolontariuszek pracująca w świetlicy stwierdziła, że woli codziennie przychodzić na godzinę, bo jak powiedziała: *cenię systematyczność - wolę przyjść nawet na godzinę, ale być w tym dniu, jeśli już się zdecydowałam na opiekę, to żeby dzieci wiedziały, że przychodzę, mogły się oswoić, przyzwycząić*.

Zaangażowanie niektórych osób jest tak ogromne, że jak twierdziły chciałyby więcej pracować, ale nie pozwalają im na to inne obowiązki.

Pogodzenie obowiązków zawodowych z wolontariatem bywa trudne (*Nie powiedziałabym, że wolontariat koliduje z pracą. Raczej praca z wolontariatem. Jestem na*

etacie od 8:00 do 16:00, 5 dni w tygodniu. Nie mogę już się tak angażować jak wcześniej, trzeba niestety pracować, muszę mieć stałe dochody żeby się utrzymać, a praca wolontariacka niestety tego nie zapewnia. Wolontariat to wspaniały dodatek i wiele się można nauczyć, ale w którymś momencie niestety musi się to odsunąć na bok.), ale jak podkreślano, jest to również kwestia organizacji, ułożenia sobie zajęć (dotyczy to zwłaszcza osób, które studiują - nie pracuję, jestem studentem. Jeśli dobrze się zorganizuje czas, to można go znaleźć na wszystko, a jest to także odskocznia od tego wszystkiego - gdybym zajmował się tylko studiami byłoby to mało efektywne – podsumował jeden z badanych wolontariuszy).

W niektórych przypadkach badany pomagają również członkowie rodziny (mąż, dzieci), co sprawia, że nie ma konfliktów na linii wolontariusz-rodzina.

6.4. Określenie motywacji kierujących ludzi do wolontariatu

Określenie motywacji, kierujących ludzi do wolontariatu było jednym z głównych celów badawczych tego etapu projektu.

Odpowiedzi jakich udzielali badani:

- ✓ *Zawsze lubiłam pomóc, bardziej się cieszę, że ktoś dostaje, niż gdybym ja dostała*
- ✓ *Chęć niesienia pomocy. Zaszczepiono to we mnie od małego (np. Wysyłano mnie na kolonie z osobami niepełnosprawnymi.*
- ✓ *W liceum pedagogzy i nauczyciele informowali, że jest możliwość wzięcia udziału w jakiejś zbiórce (...) Do świetlicy chodziliśmy raz w tygodniu na kilka godzin. Na studiach mieliśmy zajęcia z biskupem - informował on o możliwości wolontariatu”.*
- ✓ *Dlatego, że mogę im pomóc - odczuwam z tego ogromną satysfakcję (...) Widzę uśmiech na ich twarzy.*
- ✓ *W gimnazjum było szkolne koło CARITAS - pomyślałam, że chcę być wolontariuszem, ale nie wiem gdzie więc może CARITAS. Chęć niesienia pomocy - jeżeli nie będziemy chcieli pomagać innym, jeżeli nie będzie w nas energii, żeby poświęcić komuś swój czas, uwagę i serce to nic byśmy nie zyskali.*
- ✓ *Przyjemność (taka ze względów egoistycznych), fajnie jest pomagać innym.*
- ✓ *Wizyta księdza to był dla mnie taki bilet. Informacja o tym, że jest coś takiego jak DCW. W szkole wolontariat znacznie odbiegał od tego co sobie wyobrażam.*
- ✓ *Potrzeba serca. Ludzie - spotkałam kobietę, która od 30 lat jest zaangażowana w tą działalność i ona mnie wciągnęła.*
- ✓ *Chęć niesienia pomocy innym.*

- ✓ *Samotność.*
- ✓ *Mój mąż od dawna ma poważne problemy ze wzrokiem. Chęć pomocy innym. przyjemność - to jest duża przyjemność gdy się komuś pomoże i ten ktoś jest szczęśliwy. Odwdzięczenie - nie jest istotne.*
- ✓ *Znajomi mnie zachęcili. Jak wiele rzeczy można zyskać, poznać, nauczyć się, potkać ciekawych ludzi, z którymi zupełnie inaczej się rozmawia. Będąc w takim środowisku, jeżdżąc na projekty międzynarodowe zauważyłam że ci ludzie myślą bardzo podobnie, patrzą podobnie na różne kwestie światopoglądowe. W innych środowiskach nie ma takiego zrozumienia.*
- ✓ *W liceum szukałam czegoś, kogoś, kto poprowadziłby mnie za rękę. Nie miałam orientacji w kontekście wolontariatu. Model typu szkoła - dom nie odpowiadał mi. Chciałam robić coś więcej. (...) Funkcjonowało wtedy Centrum Wolontariatu, ale nie wiem jak to się stało, że trafiłam tu tylko raz ze względu na WOŚP. Zmiana miasta (Kraków) pozwoliła mi wejść w pole wyboru - duże miasto z bogatą ofertą wolontariacką. Łatwiej było mi po powrocie wejść w środowisko.*
- ✓ *Chęć niesienia pomocy innym - tak. Myślę też że chęć spędzenia wolnego czasu. Zrobić coś konstruktywnego, efektywnego. Rozwój siebie.*
- ✓ *(...) są też jednak wymierne korzyści: zdobywanie doświadczenia życiowego, przydatnego w późniejszym życiu zawodowym.*
- ✓ *Zacząłam działać w organizacji zajmującej się tematyką pierwszej pomocy. Ten temat mnie zainteresował, poznałam ludzi, z którymi chciałam utrzymywać kontakt, a działanie wolontariackie w tej organizacji dawało mi taką możliwość.*
- ✓ *Mateńka nauczyła mnie pomagać ludziom na wsi. Zawsze piekła więcej placków, bo na wsi była tradycja, że jak ktoś miał aż nadto czegokolwiek to dzieliło się tym z biednymi ludźmi. Ona nauczyła mnie dzielić się z innymi, pomagać innym. Zaraziła mnie tym.*
- ✓ *Miałem w życiu ogromne pieniądze z handlu (...), ale nigdy nie miałem przywiązania do nich (...) Traciłem pieniądze na imprezy, zabawy, lokale. Nie miałem ambicji być bogatym - miałem to korzystałem. Odkąd sięgam pamięcią to pomagałem, gdy ktoś potrzebował, w różnych sytuacjach - gdy ktoś z więzienia wyszedł np. Jak miałem to dawałem, pomagając innym odczuwałem radość, cieszyło mnie to. Bardziej to robiłem dla siebie. (...) Nie oczekuję wdzięczności. Pomagając innym pomagam sobie. Nie*

sztuką jest mając pieniądze przekazać je na szczytny cel. Sztuką jest, nie mając nic przekazać siebie, serce, wsparcie, pomoc.

Z przytoczonych cytatów (staraliśmy się przedstawić dosłowne odpowiedzi, jakich udzielili badani) uderza przede wszystkim emocjonalny charakter wypowiedzi (radość z niesienia pomocy, chęć, satysfakcja). W wielu przypadkach niezwykle istotnym bodźcem był bezpośredni kontakt z instytucją lub osobą ją reprezentującą (często był to duchowny).

Czynniki motywujące do pracy w charakterze wolontariusza można pogrupować na trzy kategorie:

- ✓ **wewnętrzne** („egoistyczne”): chęć sprawienia sobie radości, czerpanie satysfakcji, pragnienie rozwoju, nawiązania kontaktu z innymi (można to nazwać gratyfikacją emocjonalną)
- ✓ **zewnętrzne** (altruistyczne) – chęć niesienia pomocy innym, bezinteresownego cieszenia się radością innych.
- ✓ **pragmatyczne** (rzadziej wymieniane) – można je scharakteryzować za pomocą wypowiedzi jednego z respondentów: *pomogę innym, to oni mi pomogą.*

Istotną kwestią, którą badani sobie mniej uświadamiają, jest siła oddziaływania danej organizacji – niektóre mają większą „siłę przebicia”, są bardziej znane, zatrudniają więcej wolontariuszy i dlatego łatwiej do nich trafić (np. często przywoływany w badaniach CARITAS), inne mają mniejszy zasięg.

Z pewnością w przypadku prawie każdej osoby motywy te splatają się ze sobą (badani mieli trudność z podaniem jednego, najistotniejszego czynnika, który zachęcił ich do wolontariatu), natomiast wypada zauważyć, że wolontariusze najczęściej wymieniali jako główny motyw – „chęć niesienia pomocy innym”.

6.5. Ograniczenia, bariery, przeszkody

Wolontariusze, z którymi przeprowadzono wywiady nie potrafili z reguły wymienić jakichś konkretnych barier zewnętrznych (np. formalnych) utrudniających im działania. Wynika to z pewnością z charakteru ich pracy (nie zajmują się przeważnie zarządzaniem daną instytucją, a jedynie wykonują konkretne zadania). Pojawiły się oczywiście pojedyncze głosy, z których wynikało, że istnieją istotne przeszkody chociażby finansowe, a także związane z pozyskiwaniem ludzi do wolontariatu: *Dużo rzeczy nie dzieje się bo nie ma środków. Najważniejsza przeszkoda to to, że ludzie po prostu nie mają informacji, wiedzy (ludzie poszukujący wolontariuszy),: jak zdobyć wolontariusza, jak do niego podejść, jakie może mieć oczekiwania.*

Inny głos wolontariuszki z Świętokrzyskiego Klubu Amazonki: *brak wsparcia finansowego ze strony państwa. W UTW jest zespół, który musi zdobywać pieniądze poprzez pisanie projektów. W Amazonkach odbywa się na zasadzie wolontariuszy, ale brak finansów jest odczuwalny. Brak uregulowania prawnego w kontekście finansowym. Na pewno byłoby lepiej gdyby było więcej wolontariuszy.*

6.6. Postawa adresatów pomocy

Wolontariusze spotykają się z wdzięcznością adresatów pomocy (*dziękuję - to jest kluczowe, robi mi się milej na sercu i potrafi to zmotywować do dalszego działania*), ale nie jest to, wedle ich opinii postawa dominująca. Istotną kwestią jest to kim jest osoba, której wolontariusz chce pomóc, w jakim jest stanie psychicznym, fizycznym, umysłowym i w jakim jest wieku. Wolontariusze muszą być przygotowani na różne, również negatywne, krytyczne reakcje, z badań wynika, że są one powszechne. Zacytujmy wypowiedź wolontariusza z Caritasu: *„w zależności na kogo się trafi. Niektóre dzieci nie mają na tyle rozwiniętej świadomości, że nie wiedzą że chcemy im pomóc. Myślą, że poświęcamy im czas z litości, przez co czują się jeszcze gorzej. Są osoby, które cieszą się, że ktoś poświęca im czas. Z drugiej strony można trafić na osoby, które się buntują - że sobie poradzą, że nie są na tyle niepełnosprawne”*.

Inna wypowiedź: *„zbieraliśmy na cmentarzach pieniądze w akcji POLA NADZIEI - ludzie widząc logo CARITAS - wrzucały, dziękowały, pytały, rozmawialiśmy. Inne osoby widząc logo CARITAS obchodziły nas szerokim łukiem. Znaczek CARITAS ludzie odbierają źle, ze złodziejstwem, kradzieżami, kojarzy im się z Rydzykiem”*.

Badani wolontariusze starają się wypracować w sobie mechanizm obronny i skupiać się na celu działania, nie oczekując specjalnej wdzięczności (*Z zasady nie nastawiam się, że ktoś mi podziękuje. Samo w sobie jest to pewne oczekiwanie czegoś w zamian, co nie pasuje do postawy wolontaryjnej. Różnie bywa - dany dzień, kondycja zdrowotna, psychiczna. Ciężko mi odpowiedzieć. Nie nastawiam się na wdzięczność, docenienie. Jeśli to następuje to jest potęgowana radość - to prawda, ale z zasady się nie nastawiam*).

Nasi respondenci wspominali również, że w pewnych środowiskach pojawia się ze strony adresatów pomocy postawa roszczeniowa (*Ubodzy ludzie patrzą, żeby ktoś im coś dał*), a także nieufność, niepewność, czy wolontariusz poradzi sobie z określonymi czynnościami, które mu przydzielono.

6.7. Jak zachęcić innych do bycia wolontariuszem

Poprosiliśmy respondentów, aby przedstawili swoją receptę na pozyskiwanie wolontariuszy. pojawiły się różne propozycje, a raczej pogłębione refleksje:

- *Można przyjść, zobaczyć - nie trzeba deklarować się na dłuższy czas. Uważam, że każdy niezależnie od tego kim jest powinien tego próbować.*
- *Przede wszystkim zachęcałabym osoby, które mało w siebie wierzą. Wolontariat daje coś takiego, że człowiek bardziej w siebie wierzy, zyskuje pewność siebie i potrafi otworzyć się na innych. Usłyszeć choć raz dziękuję - to jest największa zachęta.*
- *Ci którzy chcieliby pomagać - jak najbardziej mogliby się odnaleźć. Osoby, które chcą dobrze zorganizować sobie wolny czas jaki mają. Możliwość poznania nowych ludzi. Możliwość znalezienia pracy.*
- *Nowe doświadczenia w pracy z ludźmi, nowe znajomości, można dobrze się bawić (to nie tylko praca, to także dobra zabawa).*
- *Jak powiedział mój kolega - "to na pewno uszlachetnia". W perspektywie dłuższego czasu zmieniają się motywacje, postawa człowieka. Człowiek, który chce więcej dawać nie oczekuje tylko dla siebie, na zasadzie równowagi - coś za coś. Nie oczekuje satysfakcji, nagrody, spełnienia. Jeśli wychodzi ponad to, chce więcej wtedy sam zyskuje - na osobowości.*
- *Można się doksztalcić, zdobyć doświadczenie.*
- *Trudno jest zachęcić osoby, które nie mają takiej potrzeby wewnętrznej. Przynosi to satysfakcję, radość.*
- *Jest to bardzo potrzebna praca. Podziękowania ludzi, którym pomagamy to balsam dla naszych serc.*
- *Do każdego trzeba inaczej docierać. Młodych ludzi przekonuje fakt, że jest to doświadczenie zawodowe, bez doświadczenia nie ma racji bytu na rynku pracy. Ludzi, którzy patrzą pod kątem ideologicznym - oni sami tu przychodzą, nie trzeba ich zachęcać. Nie uważam jednak tych, którzy szukają w wolontariacie jakiegoś benefitu za gorszych. Jest to jakaś motywacja.*
- *Nie obracam się w świecie idei tylko mówię jak mnie to zmieniło. Dało mi to różne kompetencje: jestem w stanie zorganizować wydarzenie kulturalne (wcześniej w ogóle nie potrafiłam), mogę mówić po angielsku (nauczyłam się dzięki*

wolontariatowi, wcześniej w ogóle nie mówiłam), nauczyłam się projektować różne, proste ulotki za pomocą programu graficznego (cały czas się ucze), nauczyłam się obsługi biura, rozliczenia finansowe (kiedyś to była dla mnie czarna magia). Jestem spokojniejsza w przypadku rozmów o pracę, nabrałam śmiałości w wystąpieniach publicznych. Wszystkie kompetencje, których nie zdobędzie się inaczej niż poprzez doświadczenie.

- *Doskonały sposób aby poznać siebie, zdobyć doświadczenie. Umiejętność pracy w grupie. Satysfakcja. Polecam osobom bezrobotnym, jest systematyczność, coś się robi. Spędzanie wolnego czasu.*
- *Przyśpieszony postęp osobisty. Daje dużo doświadczenia, można nauczyć się wielu rzeczy.*
- *Nikogo bym nie zachęcała. To sprawa bardzo indywidualna. Decyzja zawsze należy do osoby, nie lubię nikogo zmuszać.*
- *Czy masz jakieś marzenie, które chciałbyś spełnić? Szukaj tego marzenia, umiej go nazwać i umiej go zrealizować, ale za darmo - dla innych. Takie marzenie, które będzie korzyścią dla ciebie, a także drugiego człowieka.*
- *Jeśli ktoś ma w sobie powołanie nie trzeba go przekonywać. On się sam ukierunkowuje. Motywacja wewnętrzna musi być.*

6.8. Subiektywna charakterystyka wolontariuszy

W subiektywnej charakterystyce innych wolontariuszy pojawił się jeden wspólny wniosek – w wolontariacie przeważają kobiety (co potwierdza wyniki z badań ilościowych). Pozostałe charakterystyki respondentów są bardzo różne – są wśród nich zarówno młodzi, jak i starsi, uczniowie, studenci, emeryci i renciści, raczej przeważają osoby z wykształceniem średnim i wyższym. Z ust jednego z respondentów padło zdanie, że najlepszymi wolontariuszami są jednak osoby z bogatym doświadczeniem życiowym i powołaniem: „*żeby być dojrzałym wolontariuszem trzeba być w średnim wieku - żeby mieć pewną świadomość. Jeśli człowiek nie ma doświadczenia, jeśli nie przeżył skrajnych emocji, to nie poradzi sobie*”.

7. Rekomendacje

- Promocja wolontariatu jako formy aktywizacji, rozwoju osobistego, nabywania kompetencji obywatelskich i budowy kapitału społecznego,
- Organizowanie i wspieranie wolontarystycznych form współpracy i pomocy w placówkach edukacyjnych i wsparcia dziennego.
- Rozwijanie wolontariatu jako sposobu na integrację społeczną i zapobieganie wykluczeniu społecznemu.
- Budowanie pozytywnego wizerunku wolontariusza.
- Zwiększanie świadomości pracodawców o korzyściach płynących z zatrudnienia wolontariuszy.
- Systematyczne diagnozowanie skali wolontariatu.
- Doskonalenie form współpracy między jednostkami samorządu terytorialnego a organizacjami pozarządowymi rozwijającymi wolontariat.
- Zwiększenie wsparcia dla organizatorów wolontariatu.
- Uwzględnianie wolontarystycznych działań w programach profilaktycznych i reintegracyjnych wszystkich szczebli administracji.
- Inicjowanie/wspieranie programów tworzących/pobudzających świadomość mieszkańców regionu na temat wolontariatu
- Zwiększenie profesjonalizmu wykonywanej przez wolontariuszy pracy poprzez organizowanie szkoleń
- Promowanie wolontariatu pracowniczego oraz seniorów na poziomie lokalnym.
- Promowanie/wspieranie programów przygotowujących wolontariuszy/liderów lokalnych do działań uwrażliwiających społeczność i instytucje na problemy społeczne.
- Inicjowanie/wspieranie programów kreujących animatorów/organizatorów aktywnego spędzania czasu wolnego (tworzenie „Banków Czasu”)